

Te dni so oči vse svetovne javnosti uprte v Moskvo, glavno mesto države, ki 7. novembra praznuje obletnico zmage velike oktobrske revolucije. 50-letnice tega pomembnega dogodka pa ne praznuje samo Sovjetska zveza, praznujejo jo vsi privrženci socializma, vsi ljudje, ki jim socialistični družbeni sistem pomeni vero v lepše, boljše življenje.

7. novembra 1917 so topovski streli s križarke Aurore oznanili vsem svobodomiselnim ljudem v Rusiji in po vsem svetu, da je konec zatiranja in začetek socializma, boljšega in pravičnejšega sistema. Prekoračenje vseh izkoriščevalskih oblik kapitalističnega družbenega sistema in želje po miru med narodi, kot so jih propagirale in uresničile ideje Oktobra, so današnjemu svetu še vedno zelo blizu. Predvsem velja to za željo po miru in sožitju med narodi, saj nam obsojanje svetovne javnosti današnjih žarišč vojne nevarnosti in vojne sploh kažejo na hotenje vsega človeštva, da bi živelo v miru, blaginji in medsebojnem razumevanju.

Oktobrska revolucija je pospešila prehod oblasti nad proizvodnimi sredstvi v roke tistim, ki z njimi upravljajo. Zato navdušenost in podpora idejam Oktobra tudi zunaj meja Sovjetske zveze ni zgolj naključje, saj je takšen korak v takratni Rusiji pomenil odločujočo spodbudo svobodomiselnim in miru željnim množicam po vsem svetu, pomenil jim je konec izkoriščanja in vero v lepšo bodočnost.

Ob 50-letnici Oktobra

Obstoj prve socialistične dežele na svetu in zmaga socialistične revolucije sta vsestransko vplivali tudi na zgodovino narodov Jugoslavije. Ti vplivi so potekali od Jugoslovanov — udeležencev velikega Oktobra, teh je bilo nad 30.000, pa tudi sicer so narodi Jugoslavije vseskozi s simpatijami spremljali dogajanja v bratski slovanski deželi. Vse to pa je vplivalo na razvoj globoke zavesti naših narodov, da pomagajo zmagi revolucionarnih idej tudi v svoji domovini. Boj proti fašizmu v zadnji svetovni vojni in zmaga nad njim vsekakor pomeni nadaljevanje revolucionarnega procesa, ki se je začel z veliko oktobrsko revolucijo.

Z današnjim dnem dobiva nova doba človeštva, ki jo je napovedala zmaga socialistične revolucije in obstoj prve socialistične države na svetu — Sovjetske zveze — vse bolj popolno obliko, obliko, ki kaže, da je v socializmu mogoče doseči tisto stopnjo družbenih odnosov, v katerih odpadejo vse oblike izkoriščanja med ljudmi, tisto stopnjo, ko človeštvu ne bo več grožila uporaba vojne kot sredstva za reševanje in doseganje njegovih vsakodnevni želja in interesov.

Vili Guček

Med revolucijo in državljansko vojno

V milijonu vojnih ujetnikov, ki so jih zajeli Rusi v Avstro-Ogrski vojski v letih 1914—1916, je bilo tudi veliko Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Februarska revolucija, ki je vrgla carja, je zahtevala Srbski dobrovoljski korpus v Odesi (vanj so bili vključeni slovenski, hrvaški in srbski vojni ujetniki). Poveljstvo korpusa je zastopalo politiko velike Srbije, kamor naj bi bile vključene tudi slovenske in hrvaške dežele. Takšna usmeritev je imela za posledico, da je število vojakov v njem padlo od 40.000 v začetku leta 1917 na 20.662 v maju.

Vpliv oktobrske revolucije pa je bil na vojne ujetnike še neprimerno večji. Med drugim so bili vojni ujetniki tudi izenačeni z ruskimi državljani. Kmalu so pričeli govoriti — v nasprotju z veliko Srbijo — o federativni, demokratični Jugoslaviji.

Organizirana dejavnost vojnih ujetnikov se je pričela že takoj v začetku leta 1918. V Moskvi so na posebnih zborovanjih odločili o svoji politiki.

Na jugu Rusije, v Ukrajini, je prišlo do spontanе odločitve Jugoslovanov. Ta opredelitev je bila vidna v bojih proti nemški in avstrijski armadi, ki sta okupirali deželo.

V začetku aprila 1918 je nastala v Moskvi Jugoslovanska skupina mednarodne socialne demokracije, maja in junija pa se je iz nje izoblikovala Jugoslovanska skupina Komunistične partije Rusije. Ta prva komunistična organizacija med Srbi, Hrvati in Slovenci (v začetku so bili vanjo vključeni tudi Bolgari) je delovala tri leta. Izdajali so glasilo Vsemirskaja revolucija, tiskali letake, prevajali in tiskali knjige in brošure, napredne in komunistične vsebine.

5. novembra 1918 so se zbrali v Moskvi slovenski, hrvaški in srbski komunisti. Ustanovili so Komunistično partijo (boljševikov) Srbov, Hrvatov in Slovencev ter poslali večje število svojih članov v domovino, da prično z delom nove stranke.

Marca leta 1920 je bilo v Rusiji organiziranih že 500 jugoslovanskih komunistov.

Poleg dejavnosti osrednje jugoslovanske skupine v Moskvi pa je bilo pomembno tudi delo Jugoslovanov v Sibiriji in Turkestanu.

Znano je, da sta dva bataljona (od treh) iz polka Matije Gubca v Nižjem Udinsku prešla na stran Rdeče armade.

V Irkutsku je nastala februarja 1920 Prva internacionalna komunistična divizija, kateri je poveljeval Hrvat Vilko Marion. V diviziji je bil tudi konjeniški eskadron Jugoslovanov (120 po številu).

V Turkestanu so Jugoslani — med njimi so prevladovali Slovenci — pomagali zatreti upor belih zoper sovjetsko oblast.

Posebna zanimivost dejavnosti Slovencev v Taškentu — kjer je deloval pevski zbor pod vodstvom Emila Adamiča in izhajal štirinajstdnevnik Crveni barjak — Rdeči prapor — Crvena zastava — je ugotovitev Ljubljancana Ljudomila Kalina na sestanku 18. aprila 1920, kjer je poudaril, da »teoretično diktatura proletariata ne more biti eno in isto kot sovjetska oblast. Lahko se namreč zgodi, da proletariati drugih držav uporabi drugo obliko proletarske diktature.«

Naši rojaki v Taškentu so se že pred mnogimi leti ukvarjali z vprašanji, ki so bila kasneje včasih sporna.

P. C.

Slavnostno zborovanje v Škofji Loki

Tako kot povsod drugod bodo tudi v škofjeloški občini svečano proslavili petdesetletnico oktobrske revolucije. V nedeljo, 5. novembra, ob 9. uri, bo v razstavnih dvorani na loškem gradu slavnostno zborovanje družbenopolitičnih in javnih delavcev. Uvodni govor na temo Oktobrska revolucija in mi bo imel profesor Rado Jan. Slavje se bo nadaljevalo na Mestnem trgu s promenadnim koncertom godbe na pihala JLA iz Ljubljane.

V ponedeljek, 6. novembra, ob 19. uri bodo v kinu Sora predvajali ruski film Optimistična tragedija. Po končani predstavi bodo k prazničnem vzdušju prispevali še topovski strelji, ognjemeti in kresovi, ki bodo zagoreli po okoliških hribih.

Šolska mladina v Škofji Loki, Selški in Poljanski dolini bo ta praznik proslavila v terek z internimi šolskimi proslavami. Učenci vseh šol

Svečana akademija v Trziču

Osrednja prireditvev oktobrske revolucije v trziški občini bo v terek, 7. novembra. Ob tej priložnosti bo DPD Svoboda v Trziču pripravilo za občinstvo Cankarjevo dramo Hlapec Jernej. Razen tega pa bodo za šolsko mladino uprizorili še prirejeno obliko Hlapec Jernej in njegova pravica.

Posebni proslavi po osemletkah ne bo, ker so praznovanje pionirskega dne, 29. septembra, povezali z obletnico oktobrske revolucije.

V 7. in 8. razredih bodo učenci pisali naloge na temo o oktobrski revoluciji, najboljše med njimi pa bodo nagrajene.

Sicer pa bodo v Trziču vse prireditve, ki bodo še letos, imele poudarek na praznovanju obletnice oktobrske revolucije.

- SZ

Slavnostna akademija v Kranju

V počastitev 50. obletnice oktobrske revolucije bo danes (sobota) ob 19. uri v vseh treh dvorinah občinske skupščine slavnostna akademija. Nastopil bo Akademski pevski zbor Tone Tomšič iz Ljubljane pod vodstvom Marka Muniha in recitatorji.

V soboto ob 20. uri bo v počastitev 50. obletnice v domu JLA v Kranju zabavni večer. V ponedeljek, 6. novembra, ob 18. uri pa bo v galeriji mestne hiše otvoritev razstave Oktobrska socialistična revolucija. A. Z.

v škofjeloški občini pa si bodo ogledali še film Optimistična tragedija. Predvajali ga bodo v Škofji Loki, Zelezniških in Gorenji vasi.

Večji prireditvi v počastitev 50-letnice oktobrske revolucije bosta še v Zelezniških in Gorenji vasi, manjše proslave pa tudi v nekaterih drugih krajih.

S temi prireditvami pa praznovanje oktobrske revolucije še ne bo zaključeno. Od 7. do 29. novembra bodo številna športna srečanja šol, telovadnih društev in JLA. Sledilo bo praznovanje dneva republike z večjimi proslavami navečer 29. novembra v Škofji Loki, Zelezniških in Gorenji vasi. Pri proslavah bodo v Škofji Loki poleg glasbene šole in gimnazije sodelovali tudi druge šole, v Poljanski in Selški dolini pa bodo pripravile program praz-

novanja krajevne organizacije SZDL v povezavi s šolami.

Komisija za praznovanje oktobrske revolucije pri občinski konferenci SZDL v Škofji Loki pa s tem še ne bo zaključila svoje delo. Skupno z občinsko komisijo za praznovanje občinskega praznika že pripravlja program prireditvev ob 18. decembru, občinskemu prazniku Sk. Loke. Zelo zanimiva bo razstava del na temo oktobrske revolucije, ki jih bodo predstavili v galeriji na gradu, prav v času občinskega praznika, kipar Janez Bolka ter slikarja Ive Šubic in Maksim Sedelj mlajši.

Praznovanja in prireditve v škofjeloški občini bodo torej trajale dobra dva meseca in bodo zaključene s tradicionalno prireditvijo Po stezah partizanske Jelovice v sredini januarja. S. Z.

Drevi akademija v Radovljici

V radovljiški občini bo v počastitev 50-letnice oktobrske revolucije osrednja proslava danes (v soboto) zvečer ob 19. uri v kinematografski dvorani. Svečano akademijo sta pripravili občinska konferenca SZDL Radovljica in občinska zveza kulturno-občinskih organizacij, sodelovali pa bodo: komorni moški zbor KUD Stane Zagar iz Kroke, mladinski mešani pevski zbor DPD Svoboda

Podnart, mešani pevski zbor DPD Svoboda Tomaž Godec Bohinjska Bistrica, komorni ansambel Anton Tomaž Linhart iz Radovljice, recitatorji DPD Svoboda iz Podnarta in godba na pihala iz Gorij. Slavnostni govor na akademiji bo imel dr. Marjan Brečelj, zvezni poslanec in podpredsednik zvezne skupščine.

Pred akademijo (ob 18. uri) bo v Radovljici promenadni koncert godbe na pihala iz Gorij.

- a

V Kamniku predavanje in filmi

V kamniški občini bodo 50-letnico oktobrske revolucije proslavili s predavanjem, ki ga bo imel 7. novembra ob 18. uri profesor zgodovine in strokovni sodelavec CK ZKS Križnar Ivan. Po predavanju o pomenu velikega Oktobra pa bodo predvajali film s tematiko iz oktobrske revolucije z naslovom Pod zastavo velikega Oktobra.

Naslednjega dne, tj. 8. novembra, bodo za šolsko mladino predvajali dopoldne in popoldne film Ščors.

Predstavniki družbenopolitičnih organizacij kamniške občine pa ravno te dni obiskujejo še živeče udeležence Kamnika.

Do sedaj so obiskali tri, v prihodnjih dneh pa nameravajo obiskati še ostale. Okrog 20 družbenopolitičnih delavcev iz kamniške občine pa se bo udeležilo slavnostnega koncerta v počastitev 50-letnice oktobrske revolucije v Ljubljani v dvorani Tivoli.

Osrednjo proslavo v počastitev tega pomembnega jubileja bodo v Kamniku združili s proslavo dneva republike, 29. novembra. Na tej proslavi, ki bo 24. novembra v Kamniku, bo sodelovalo s programom delavsko prosvetno društvo Solidarnost iz Kamnika. vig

Prireditve ob 50-letnici oktobrske revolucije

Tržiško gospodarstvo do leta 1970

Prednost turizmu, trgovini in gradbeništvu

Tržiško gospodarstvo je v preteklem planskem razdobju od leta 1960 do 1965 doseglo pomembne uspehe. Ne bo odveč, če te uspehe pobliže pogledamo, saj so dosežki preteklega planskega obdobja eden izmed kazalcev za ocenjevanje prihodnjega razvoja.

Število zaposlenih v tržiškem gospodarstvu se je v preteklem planskem razdobju povečalo le za 3,8 %, hkrati pa se je produktivnost dvignila kar za 34 %, kar presega dosežke v republiškem merilu. Tudi izkoriščenost investicij je večja kot v republiškem in zveznem merilu, saj se je na 100 S din vloženih investicij družbeni proizvod povečal za 84 dinarjev. Precejšen uspeh pa je dosežen tudi v izvozu, saj je tržiško gospodarstvo izvozilo kar 27 odstotkov celotne proizvodnje. Za primer naj navedemo izvoz sosednje občine Kranj, ki je znašal 16,2 odstotka in republiško poprečje 11,8 od-

stotka. Tržiško gospodarstvo je torej osnovne zahteve gospodarske reforme: večja produktivnost, izkoriščenost investicij in večji izvoz, dobro izpolnilo.

Prav to pa daje določen optimizem pri planiranju razvoja gospodarstva v razdobju 1965 do 1970. Družbeni proizvod naj bi v bodoče naraščal letno za 7,5 %, torej nekaj manj kot v preteklem obdobju. V okviru posameznih panog pa je predvidena hitrejša rast turizma, trgovine in gradbeništvu. Pri tem bo družbeni sektor udeležen s 95,2 % in zasebni sektor s 4,8 %. Tako majhen delež zasebnega sektorja je posledica slabih naravnih možnosti za kmetijstvo. Delež industrije v družbenem proizvodu se bo zmanjšal predvsem zaradi hitrega razvoja trgovine, turizma in gradbeništvu.

Tržiško gospodarstvo v prihodnje predvideva smotrnejšo delitev narodnega dohodka (dela, ki ostane gospodarstvom organizacijam), pa tudi čistega dohodka, predvsem zato, da bi se zbralo čimveč sredstev za modernizacijo proizvodnje in tako približala produktivnost evropskim in svetovnim dosežkom. Tako bodo za sklade namenili 22 odstotkov narodnega dohodka in 25,1 odstotka čistega dohodka. Prav zato predvidevajo večje investicijske naložbe v gospodarstvo, ki naj bi bile v narodnem dohodku udeležene s približno 13 odstotki (v preteklem razdobju le z 11,7 odstotka). Pri tem bodo

investicije v industriji ostale na dosedanjem nivoju, povečale pa se bodo v turizmu in trgovini.

Razen tega pa se predvideva tudi smotrnejša struktura naložb, tako da bodo naložbe v strojno opremo za 15 odstotkov večje kot doslej. To pa kaže, da se gospodarstvo le usmerja od ekstenzivnega na intenzivno gospodarjenje. Pomembno je tudi, da bodo 60 odstotkov od skupno 53 milijonov 337 tisoč N din predvidenih investicijskih sredstev prispevala podjetja iz lastnih sredstev, kar zagotavlja precejšnjo neodvisnost gospodarstva od politike bank v investicijski politiki.

Gospodarski plan torej predvideva sorazmerno hitro rast tržiškega gospodarstva. Realizacija postavljenih ciljev pa je seveda odvisna od vrste kazalcev, ki jih ni mogoče izračunati in predvidovati. Zato je v uvodu plana poudarjeno, da mora gospodarstvo izboljšati poslovno komercialno politiko, ki naj bi zagotovila prodajo doma in v tujini. Gospodarske organizacije naj bi v prihodnje tudi zagotovile denar za znanstvene raziskave, ki so potrebne za nastavitve sposobnih kadrov na področju raziskave sodobne proizvodnje, tehnologije in mednarodnega tržišča. V konkurenčnem boju za domače in tuje tržišče uspeva namreč le tisti, ki nudi nove proizvode in poveni. Vse to pa se danes brez sodelovanja znanosti ne doseže več.

S. Zupan

Izobrazba zaposlenih pod poprečjem

Izobrazba in strokovnost zaposlenih je že dlje pereče vprašanje, s katerim se ukvarjajo poklicne ustanove kakor tudi sindikalne podružnice. O tem so večkrat razpravljali na sejah občinskega sindikalnega sveta na Jesenicah. Na plenumu so večkrat sprejeli stališča in priporočila, kako naj bi postopoma odstranili oziroma dvignili stopnjo izobrazbe zaposlenih. Od 13.000 zaposlenih jih je 0,96 odstotka z visoko šolo, 0,50 odstotka z višjo šolo, 13,33 odstotka s srednjo šolo, 38,84 odstotka z dokončano osnovno šolo, 43,47 odstotka z nedokončano osnovno šolo in 2,87 odstotka brez šole.

Lani je bilo v gospodarstvu jeseniške občine zaposleno 105 oseb z visoko šolo, čeprav je bilo 247 delovnih mest, ki takšno izobrazbo zahtevajo. Z višjo šolsko izobrazbo je bilo zaposleno 68 oseb, delovnih mest s takšno zahtevo pa je 274. Delovnih mest za kvalificirane delavce je 3616, zaposleno na takih delovnih mestih pa je 4800, kar pomeni, da je 1184 kvalificiranih delavcev zasedalo

delovna mesta za katera njihova kvalifikacija ni ustrezala.

Lani je bilo 69 jeseniških študentov na visokih šolah, to pa je še vedno premalo, da bi lahko zasedli vsa delovna mesta, na katerih se zahteva visoka izobrazba.

Javnost je največkrat obveščena, da je pri nas preveč strokovnih kadrov. To le delno drži. Tako stanje je le v določenih panogah proizvodnje. Dejstvo je, da veliko delovnih mest, ki zahtevajo visoko in višjo izobrazbo zasedajo ljudje z nižjo strokovno izobrazbo in se le-ti ne mislijo ali pa nečejo umakniti sposobnejšim in šolanemu kadru. Zato bo potrebno povsod dosledno uveljavljati načelo pravega človeka na pravo mesto. Tu ne mislim samo na šolsko izobrazbo, temveč na večjo delovno sposobnost človeka na odgovornem položaju v podjetju ali drugi delovni organizaciji. Čimprej bomo morali obracunati s starim zarjavelim geslom, »če smo do sedaj lahko proizvajali s takim kadrom, bomo lahko še naprej«.

Jože Vidic

Stavke po Oktobru

Prvomajskim proslavam je do avgusta leta 1917 sledil po Evropi cel val stavk. V Sloveniji so 28. junija stavkali delavci železniških delavnic in kurilnice v Mariboru in 4. julija železničarji na postaji v Tezmem.

20. januarja 1918. leta je 5000 ljudi na velikem shodu v Ljubljani zahtevalo ustavitev vojne in ureditev prehrane. 27. januarja sta bila shoda v Idriji in na Jesenicah.

Stavkovno gibanje, ki je zahtevalo izboljšanje prehrane, povišanje mezd, skrajšanje delovnega časa, predvsem pa konec imperialistične vojne, se je leta 1918 izredno razmahnilo: konec marca stavka v Tržiču, 11. aprila v Domžalah, 21. aprila stavka idrijskih rudarjev, 17. junija v Trbovljah, 26. junija stavka rudarjev v Mežici in Črni, 8. julija nova stavka v Idriji, 15. julija stavka železničarjev v mariborskih delavnicah.

Kmalu po prevzemu oblasti je dočkala narodna vlada SHS v Ljubljani že prve neuspehe (29. novembra leta 1918 že peta stavka mariborskih železničarjev v tem mesecu). Stavke so se vrstile naprej: 16. decembra Trbovlje, 10. januarja 1919 neredi v Sevnici, 15. januarja ljubljanska tobačna tovarna, 27. januarja zopet v mariborskih delavnicah in kurilnici, 1. februarja stavka železničarjev južne železnice in 22. februarja v Ljubljani velik protestni shod.

Zaradi odprave preskrbovalnih uredb konec februarja 1919 je zacvetela špekulacija in cene so naglo porasle.

Julija 1919 je v tem letu doseglo stavkovno gibanje višek. Maribor, Sentjanž, elektrarna Fala, Celje, Konjice in kot višek dvodnevna politična stavka 21. in 22. julija kot protest proti kontrarevolucionarni vojaški intervenciji v Rusiji. Najdaljšo stavko leta 1919 je začelo 13. oktobra 544 grafičnih delavcev.

Pomladi leta 1920 je doseglo stavkovno gibanje v Jugoslaviji največji razmah. V Sloveniji je bil dosežen višek z železničarsko in splošno stavko 15. aprila opolnoči.

Deželna vlada je poizkušala zlomiti stavko z vpoklici stavkajočih na orožne vaje. 21. aprila so pričeli s solidarnostno stavko rudarji v revirjih, 24. aprila pa se je pričela tridnevna solidarnostna splošna stavka vsega delavstva. V Trbovljah je prišlo do krvavih obračunov. Ubitih je bilo 13 rudarjev. Generalno stavko so ponekod zatrli šele v prvem tednu maja. Ohranjena so poročila o stavkah v zasavskem revirju, Rajhenburgu, Sentjanžu, Radečah, Kočevju, Ribnici, Medvodah, Kranju, Tržiču, Soštanju, Kamniku, Mariboru in na Dupljici.

Po aprilski stavki je pričela samozavest delavcev upadati, avgusta pa so pričeli zopet resneje nastopati in do konca leta izvedli še več manjših stavk.

Če iščemo vzroke za delne uspehe in neuspehe stavk, moramo vedeti, da so bile strokovne organizacije močno razcepljene in da na podeželju delavstvo sploh še ni stopilo vanje. Na drugi strani pa so bili delodajalci že precej močno organizirani ter so tako lažje nastopali proti strokovnim organizacijam, ki so se često izgubljale tudi v medsebojnih konkurenčnih nasprotjih.

P. C.

Večji izvoz zlasti v Elanu

V radovljiski občini je precej visokemu izvozu industrijskih podjetij v juliju sledil padec v avgustu, septembra pa se je izvoz spet povečal tako, da je za 73 % nad mesečnim poprečjem januar—avgust. Vsa podjetja, ki izvažajo (Veriga, Plamen, TIO, Kemična tovarna Podnart, LIP Bled, Sukno Zapuže, Almira, Vezenine Bled, Elan), so v septembru izvozila za 722.333 dolarjev svojih izdelkov, od tega na konvertibilna področja za 594.436 dolarjev. Skupni izvoz se je v primerjavi z lanskim septembrom povečal za 28 %, izvoz na konvertibilna področja pa kar za 54 %.

Glavni izvoznik v septembru je bil Elan Begunje, ki je sam dosegel 52 % skupnega in 58 % konvertibilnega izvoza; izvozil je za 375.975 dolarjev izdelkov (na področja s konvertibilno valuto za 344.092 dolarjev). Razen Elana sta večja izvoznika v konvertibilna področja še LIP Bled (njegov izvoz v septembru je šel v celoti na konvertibilna področja) in Veriga Lesce. Tekstilna podjetja so v septembru le malo izvažala (vsega le za 44.320 dolarjev), vendar dobro polovico na področja s konvertibilno valuto.

V devetih letošnjih mesecih so industrijska podjetja radovljiske občine izvozila za 4.067.915 dolarjev izdelkov (za 23 % več kot lani v devetih mesecih), od tega na področja s konvertibilno valuto za 2.570.550 dolarjev (za 25 % več kot lani). Poprečno so podjetja v tem času izvozila 32 % vrednosti celotne proizvodnje.

— at

Slovenski kmetje od 1917 do 1919

Oktohrska socialistična revolucija v Sovjetski zvezi in njena zmaga sta imeli precejšen odmev in posledice tudi med slovenskimi kmeti. Takoj po zmagi boljševikov v takratni Rusiji so se namreč tudi med slovenskimi kmeti začeli izgrediti proti gospodi, vojnim dobičkarjem, proti raznim oblastnikom in avstrofilskim predstavnikom meščanskih strank. Tako je bilo med kmečkim prebivalstvom na Slovenskem razširjeno revolucionarno razpokošenje in upanje, da bo prišlo do nacionalne in socialne svobode; predvsem od konca 1917 do sredine 1919. leta.

Pod vplivom narodnoosvobodilnega gibanja in boljševiških idej, ki so jih iz Sovjetske zveze prinesli povratniki iz ruskega ujetništva, so se maja 1918 vrstili upori slovenskega vojaštva. Razen tega pa so oktobra ponekod v mestih in večjih krajih začeli ustanavljati krajevne narodne svete, v katerih je bilo največ ljudi, ki so hoteli izvesti nacionalno revolucijo. Tako je narodni svet na Vinici 1. novembra sklical zborovanje, na katerem je zaprisegel občane svobodni državi in republiki. Na Jesenicah pa je narodni svet povišal nekatere slovenske oficirje.

V tistih krajih, kjer ni bilo narodnih svetov ali pa so se strinjali, da ostane vse po starem, so se kmetje sami začeli upirati. Tako so vojni begunci in kmetje s Krškega polja napadli orožniško postajo in razorožili orožnike, rudarji in kmetje iz okolice Brestanice so 4. novembra pregnali uradnike iz senovškega rudnika. Podobni upori so bili 1918. in 1919. leta tudi v loški dolini, v Gorjah pri Bledu, v Kranjski gori, v Beli krajini, v Šmihelu, Stopičah, Dolenjskih Toplicah, v Leskovcu pri Krškem, Sevnici, Vinici, okoli Dobove, v Stari Loki in Škofji Loki itd.

V vseh teh krajih so kmetje demonstrirali in se borili proti vojnim dobičkarjem, vedno večjim davkom, dviganju cen, meščanski oblasti, avstrijsko usmerjeni duhovščini, novi vojaški obveznosti, kraljevini SHS itd. Tedanje oblasti so takšne upore in demonstracije takrat imenovala boljševiška gibanja. Bila pa so ta gibanja po vsej Sloveniji. Vendar pa so jih tedanje oblasti vedno uspele zadušiti, ker so bila vsa nepovezana in neuskkljena.

Vse revolucionarne akcije slovenskih kmetov lahko razdelimo v tri skupine: v nasilno izvajanje agrarne reforme, boj proti vojnim dobičkarjem in rušenje stare oblasti, njeno prevzemanje ali nepokorščina do meščanske oblasti. Čeprav so bile vse te akcije občasne, pa lahko pri vseh ugotovimo neko organiziranost. Razen tega pa je to revolucionarno kmečko gibanje precej zaviralo utrjevanje tedanje meščanske oblasti. V veliki meri je tudi preprečevalo, da bi bila vsa ostrina buržoazije obrnjena proti razvijajočemu se revolucionarnemu delavskemu gibanju.

Čeprav je bilo v kmečkem gibanju takrat čutili željo po sodelovanju z delavskim gibanjem, pa je bilo takšno sodelovanje zelo redko. Tega je bila precej kriva tudi JSDS, ki je obe gibanji dušila. Tako so kmetje 1919. leta in kasneje, ko se je revolucionarno kmečko gibanje začelo umirjati, postajali plen meščanskih strank; posebno Samostojne kmečke stranke. Veliko kmetov pa se je vrnilo v klerikalno Kmečko stranko.

Vendar pa so slovenski kmetje z demonstracijami in revolucionarnimi upori omogočili, da je Komunistična partija Jugoslavije od 1935. leta, ko je ustvarjala ljudsko fronto, med kmeti dobila precej pristašev za nadaljnje revolucionarno gibanje.

A. Z.

Seja kranjske občinske skupščine Odborniki dali soglasje k novim cenam

Na četrtkovi seji občinske skupščine v Kranju sta oba zbora sprejela odlok o komunalni dejavnosti in komunalnih storitvah v občini in dala soglasje k predlaganim novim cenam za vodo in uporabo kanalizacije v občini. Prav tako sta potrdila predlog komunalnega podjetja Komunalni servis za cene za pobiranje in odvoz smeti in za tržne pristojbine, ki jih je podjetje uporabljalo že do sedaj.

Oba zbora sta sprejela predlog komunalnega podjetja Vodovod, o katerem smo pisali že v prejšnji številki. Predlog sta dopolnila le v tem, da bo v prihodnje 50 starih dinarjev za kubični meter vode plačevalo tudi zdravstvo, ki bi po prvotnem predlogu moralo plačevati 120 starih dinarjev. Čeprav je bilo nekaj predlogov, da bi tudi kmetijstvo plačevalo le 50 starih dinarjev za kubični meter porabljene vode, na zbora tega nista izglasovala. Tako bodo po 50 starih dinarjev za kubični meter porabljene vode morali plačevati: gospodinjstva, šole, kulturno prosvetni zavodi, vzgojno-varstveni zavodi, obratni družbene prehrane, komunala, kopalnice in zdravstvo. Po 120 starih dinarjev pa vsi ostali potrošniki. Sklenili so tudi, da bodo nove cene veljale od prvega odčitavanja vodnih števecov.

Pri ceni Komunalnega servisa za uporabo kanalizacije pa sta oba zbora sprejela predlagani znesek brez sprememb. Tako bo znašala nova cena za kubični meter odplog za gospodinjstva, šole in vzgojno-varstvene zavode 25 starih dinarjev, za druge potrošnike pa 74 starih dinarjev.

Cene za pobiranje in odvoz smeti pa bodo iste. Tako znaša cena za kvadratni meter stanovanjske površine 3 stare dinarje, za kvadratni meter poslovnih prostorov in

skladišč 15 in za kvadratni meter dvorišnega prostora in manipulacijskega prostora, ki se uporablja v poslovne namene, 5 starih dinarjev.

Prav tako sta oba zbora skupščine potrdila tudi sedanje tržne pristojbine, ki jih pobira Komunalni servis na tržnici vsak dan. Tako znaša pristojbina za košaro, gajbico ali podobne posode za blago manjše vrednosti od 25 do 50 starih dinarjev, za klopco 150, za ročni voziček 100 in od kvadratnega metra, kjer prodajalec postavi svojo stojnico 100 starih dinarjev na dan. Tako pri ceni za pobiranje in odvoz smeti in pri tržnih pristojbinah bo kasneje s posebno odločbo določeno, koliko denarja mora podjetje nameniti za redno in investicijsko vzdrževanje in koliko za razširjeno reprodukcijo.

Oba zbora pa sta na četrtkovi celodnevni seji sprejela tudi odlok o javnem redu in miru v občini, v katerem so zajeta tudi tista vprašanja, ki so se večkrat pojavljala v praksi pa niso bila sankcionirana ali določena. Zbora pa sta sprejela tudi nekatere spremembe in dopolnitve odločb o prekrških v odlokih o varstvu javnega zelenja, o hišnem redu in o pravicah hišnikov, o pokopališkem redu za pokopališča na območju kranjske občine in o zunanjem videzu Kranja. Predvsem so sprejemene določbe v višini kazni.

Na seji so odborniki razpravljali tudi še o nekaterih drugih vprašanjih. Med drugim tudi o gospodarski politiki družbenih služb v občini v prihodnjem letu.

A. Zalar

Povsod polovičen uspeh

Jutri, v nedeljo, se bo v konferenčni dvorani občinske skupščine sestala jesenska mladina na letni konferenci in razpravljala o delu v preteklem obdobju in programu dela za naslednje leto. O mladini veliko pišemo, še več govorimo, kaj pa bo mladina dejala o sredini, v kateri živi, o pogojih dela, bomo slišali jutri. Kakšne posebne hvalospeve verjetno ne bomo slišali, vsaj tako lahko slutimo iz poročila o delu komiteja, ki je sicer kratko, toda zelo objektivno, in kar je najvažnejše, samokritično pisano. Da so bile že v samem komiteju težave, zaključimo po tem, ker je bilo letos od 17 članov komiteja več kot polovica zamenjenih zaradi nečelnosti.

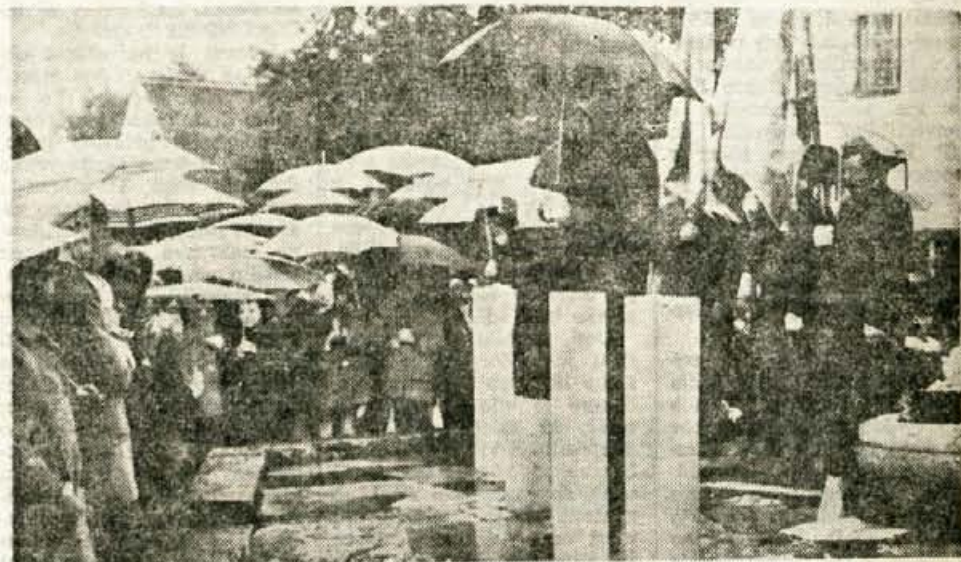
V poročilu je med drugim rečeno tudi naslednje:

»Vsekakor smo panovili staro, že dobro poznano napako. Dosti smo se menili in razpravljali, sklepali, manj pa

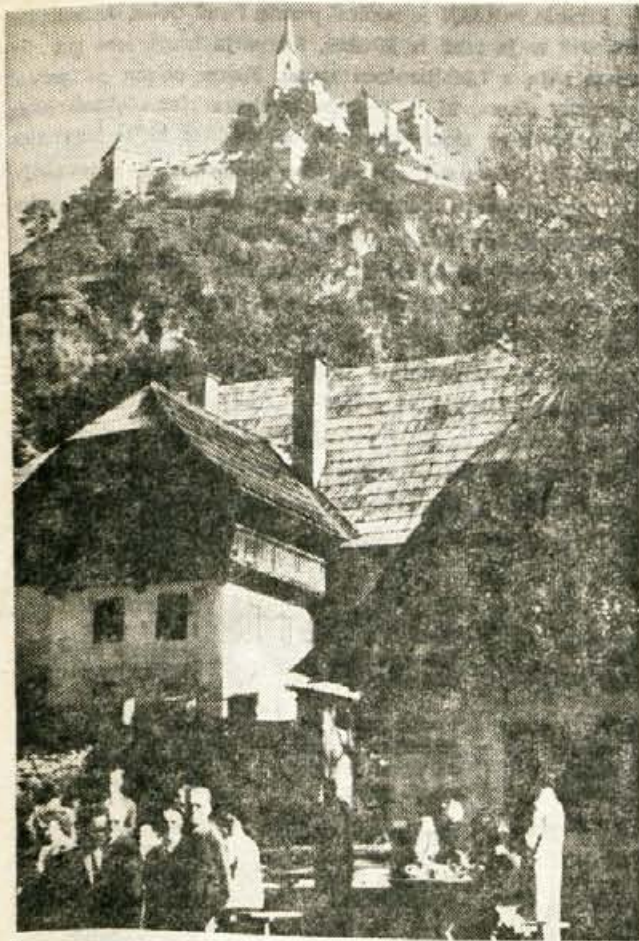
storili. Če pogledamo program dela, potem vidimo, da smo ga uspešni uresničili komaj polovico. Naredili pa smo vseeno korak naprej, saj je bilo naše letošnje delo boljše in uspešnejše od lanskega. Da pa bomo v prihodnji mandatni dobi delali še bolje, moramo imeti dosti sposobnih članov. Teh pa je malo in še ti nimajo zadosti časa. Katerim stvarjem bomo morali posvetiti največ pozornosti? Vsekakor idejni vzgoji in tesnejšim stikom med aktivni in komitejem, programu mladinskega kluba itn.»

Morda ni najbolj točna ocena, da primanjkuje sposobnih članov za delo v vodstvu mladinske organizacije. Morda bi morali pravilno reči, da primanjkuje volje. Morda bo potrebno več pozornosti posvetiti raznim oblikam dela mladinskih organizacij. Sicer pa bomo o tem slišali jutri.

J. V.

KOMEMORACIJA V ZABNICI — Po vsej Gorenjski so bile za dan mrtvih žalne komemoracije. Kljub slabemu vremenu so bila grobišča in spominska obeležja polna ljudi. Na sliki: S komemoracije v Zabnici — Foto: F. Perdan

Grad Visoka Ostrova je bil priljubljen motiv za fotoamaterje

Razglednice s poti po Prešernovih stopinjah

Med Slovenci v tujini

(Po Koroškem)

GROB MINE PREŠERNOVE — V Sentropretu ob Osojskem jezeru (nemško: Sanct Ruprecht am Moos) je pokopana Mina Prešernova, mati pesnika Prešerna, vendar njenega nagrobnika ni več. Pa smo se kljub temu ustavili v tem kraju, kjer je služboval tudi Prešernov brat Jurij. Črtomir Zorec ve, kje je bil nagrobnik. Zvedel je to iz zapiskov Toma Zupana, znanega prešernoslovca. Ta je leta 1845 s svojo babico in stricem obiskal Jurija v Sentropretu in takrat je videl tudi nagrobnik Prešernove Mine. Stal je desno ob stezi, ki vodi od župnišča proti cerkvi. Vse nekdanje pokopališče je danes preraslo s travo.

Rože smo položili na grob pesnikove matere, prižgali svečko, Črtomir Zorec pa nam je pripovedoval o Mini in Juriju...

Potem smo se peljali ob severni obali idiličnega Osojskega jezera in ugotavljali,

da do obale praktično ni mogoče priti. Hišice in ograje in kopaljšča in čolnarne — ob vsej obali, ki je poleti mravljišče turistov. Kdor nima denarja ali kdor tam nima svoje hišice in kosa obale, ta naj ne pride na počitnice k Osojskemu jezeru, saj do vode skoraj ne bo mogel. Vse je privatno. Zemljišče ob obali je dragoceno, zato je tudi izredno lepo urejeno. Koroška jezera so postala raj za turiste. Voda v njih je zelo čista; poleti se segreje gotovo na 20 stopinj Celzija, zato je razumljivo, da je kopalcev — tujih in domačih — vedno dovolj.

BILKA — Bilčovs (nemško: Ludmanskendorf) je lepa vasica nad Rožno dolino. Slovenska vasica. Vsi ljudje še znajo slovensko. Govorijo in pojejo slovensko. Ko smo se zvočer v gostilni poskušali v petju, pa kar ni in ni šlo, smo zaslišali ubrano slovensko pesem. Pevec nismo poznali, niso bili z nami. Sami mladi fantje, domačini, Korošci! Iz-

dor Boštjančič, Joško Boštjančič, Fredi Ogris, Rupert Gasser in Karel Ogris. Najmlajši ima 20 let, najstarejši 36. To so člani mešanega pevskega zbora Bilka iz Bilčovsa. Med njimi so študentje, dijaki, kmetje, delavci. Hitro smo se spoznali, povabili smo jih v družbo in zapeli so nam lepe stare slovenske pesmi, da jih je bilo veselje poslušati. »Vsak petek vadimo«, mi je pripovedoval Karel Ogris. »Okrog 30 nas je v našem mešanem zboru, sami Slovenci. Znamo gotovo 50 slovenskih pesmi, narodnih in umetnih. Pogosto nastopamo po slovenskih vaseh. Ljudje radi poslušajo slovensko pesem. Znamo pa seveda tudi nemške.« Pogovarjala sva se tako sproščeno, kot bi se že dolgo poznala. Karel je delavec in kmet. Nima veliko prostega časa, toda za petje si ga vedno najde. Slovenska beseda še ne bo izumrla v koroških vaseh, dokler bodo mladi fantje in dekleta peli slovenske pesmi!

»Moj mož je bil junak, Slovenec!« Tako mi je rekla Rozalija Einspiller, ki sem jo srečal na pokopališču ob cerkvi v Bilčovsu, ob grobu svojega moža. Rozalija ima že 73 let, štiri leta je vdova. »Vsi govorimo slovensko, seveda, otroci tudi znajo.« Povedala mi je še, da sta dva sinova v Jugoslaviji. Doma je iz Zgornje Vesce, slovenske vasi severozahodno od Bilčovsa.

GOSPOSVETSKO POLJE — Delno močvirnata dolina reke Glane (Glan) prehaja na jugu v prostorno ravnino pri Celovcu. Nemško pravijo temu kraju Zöllfeld, slovensko ime pa izhaja iz starega ro-

Rozalija Einspiller na pokopališču v Bilčovsu: »Vsi govorimo slovensko...«

manskega kraja Gospa Sveta (Maria Saal), ki leži na jugovzhodnem kraju polja. Se sredi 19. stoletja je potekala prek Gosposvetkega polja severna meja kompaktnega slovenskega etničnega teritori-

ja. Na Gosposvetkem polju so od davnine ustoličevali koroške vojvode; kamniti vojvodski prestol se je ohranil do danes. Obiskovalec ga lahko vidi ob cesti, približno poldrugi kilometer severno od Gospe Svete. Ker je bila Gospa Sveta v letih 700—703, 799—863 in 873—945 sedež pokrajinskega škofa za Karantance, je bila skupaj s Kranjskim gradom tudi središče Karantanije. Od sredine 15. stoletja naprej je bila Gospa Sveta slovenski kraj na etnični meji, od sredine 19. stoletja naprej pa je kraj pomemben.

Zgodovinski razvoj koroških Slovencev delijo znanstveniki na tri velika obdobja: obdobje slovenske naselitve in samostojnosti, obdobje srednjeveške germanizacije s formiranjem slovensko-nemške etnične meje in obdobje obrambe proti germanizaciji od sredine 19. stoletja naprej.

DJEKSE — Tej najvišje ležeči in najsevernejši slovenski vasi pravijo Nemci Diex. Na zelo lepih barvnih razglednicah, ki ponazarjajo lepoto te vasi in okolice piše, da Djekše ležijo 1150 m nad morjem, na južnem obronku Svinške planine. V Djekšah imajo dvojezično šolo. Vsi ljudje, ki smo jih srečali, so govorili slovensko. Kaže, da so ti ljudje še zavedni Slovenci. Tudi na pokopališču okrog cerkve smo videli še precej starejših nagrobnikov s slovenskimi napismi. Okrog cerkve z dvema zvonikoma je najprej pokopališče, za njim pa visok obrambni zid. Taka cerkev, le nekoliko manjša, je tudi v bližnji Knežl. Prav tako še slovenski vasi.

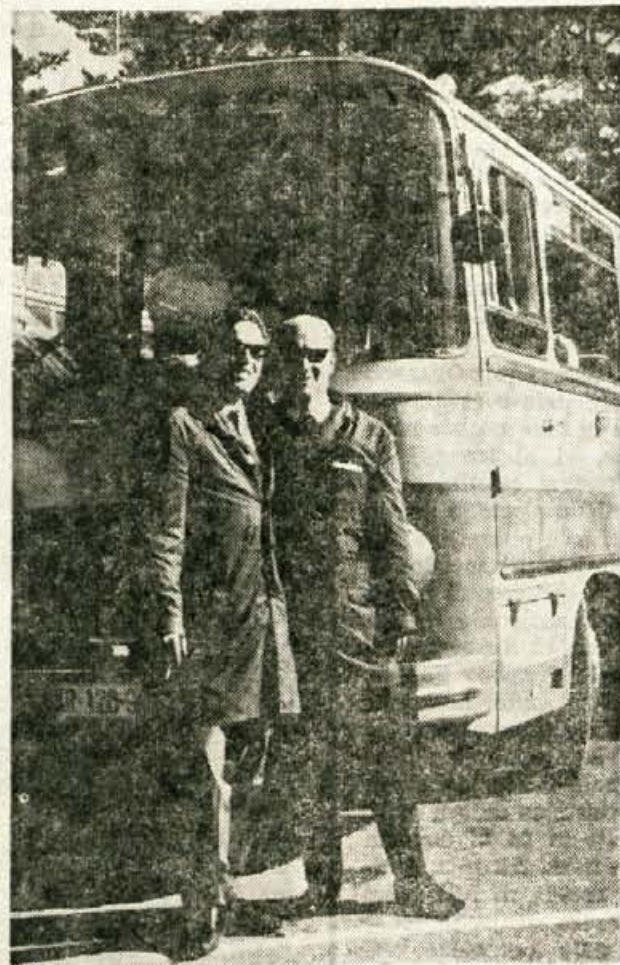
Na pokopališču v Djekšah, na zarjavelem žebju znotraj obrambnega zidu, visi staro slovensko leseno znamenje — tabla, ki je bila nekoč gotovo nekje drugje, na kraju, kjer se je zgodila nesreča. Zgornji dve tretjini znamenja sta poslikani, na spodnji tretjini pa je slovenski napis:

Nikolaus Durhšlag, roj. 6. decembra 1819 in Jožef Durhšlag, njegov unuk roj. 7. marca 1875 sta na praznik sv. apostelov Petra in Pavla 1885, od sv. žegna, domu grede, pod to smreko stopila in od strele vdarjena mervta ostala. Bog jima daj večni mir in pokoj.

Tabla visi tam in če je ne bo kdo shranil na primeren mestu, bo izginila s kakšnim turistom — zbiralcem starin.

ODLIČNA SOFERJA — Za konec naših zapiskov s poti po Prešernovih stopinjah je treba zapisati tisto, kar so želeli številni udeleženci izleta: da sta nas vozila zares odlična soferja Jože Lužan in Franci Goričan in da je podjetje Avtopromet Gorenjska z udobnima avtobusoma precej prispevalo, da je bil izlet zares lep. »To sta najboljša soferja na svetlu« je — pol za šalo pol zares — omenil nekdo.

Tekst in slike: A. Trfler

Soferja Avtoprometa Gorenjska Kranj Franci Goričan in Jože Lužan

Oktobrska revolucija in slovenski književniki

Na zanimiv način so sprejeli revolucijo tisti slovenski književniki, ki so ji prisostvovali iz oči v oči in so se vrnili v Slovenijo do leta 1920.

Januarja 1919 se je vrnil iz Moskve pesnik *Pavel Golia*. Februarja je objavil v Ljubljanskem zvonu *Pesem poljan*, marca pa članek *Igor Severjanin in še kaj*. Ta prispevka sta bila prvo slovensko literarno gradivo, ki je nastalo v središču ruske revolucije, v Moskvi. Če kakšen podatek, še neznan, ne bo povedal drugače, je bila *Pesem poljan* prva slovenska pesem, ki je pognala iz živega ritma oktobrske revolucije.

Za Golio se je vrnil iz Rusije *Josip Vidmar*, ki pa se ni spuščal v revolucijsko tematiko. Za njim je prišel *Vojeslav Molé* in spomladi 1920 izdal pesniško zbirko *Tristia ex Siberia*, vendar pa ga v njej niso zanimale aktualne družbene teme; v revoluciji je videl le »krvavi kaos«.

Nimamo podatkov, da bi o Oktobru pisal *Ivan Cankar*. Toda svoj socialni program, s katerim je nasprotoval Tavčarjevemu liberalizmu, je v tržaškem predavanju Očiščenje in pomlajenje in v repliki Antonu Kristanu na to predavanje tako izostril, da pri tem bržkone ni mogoče odmisлити ruskega revolucijskega ozadja.

Osrednji pesnik, ki revolucije ni doživel sredi nje, a jo je intenzivno pesniško interpretiral, je bil v prvem porevolucijskem valu *Fran Albreht*; deloval je kot publicist in kot pesnik. Njegovo pobudo, naj se posameznik ukloni skupnosti, je najbolj prizadeto zavrnil *Miran Jarc*.

Ideje oktobrske revolucije pa so vznemirile tudi katoliške književnike. Liberalna, nacionalno in celo nacionalistično zavzeta skupina je poskušala razbliniti vtise, ki so jih napravili v letih 1918—1920 *Ivan Cankar*, *Pavel Golia*, *Fran Albreht* in drugi domači in tuji pisatelji o revoluciji. Predvsem *G. (ovekar?)*, *Vladimir Levstik* in *Ivan Tavčar* so od maja 1919 do marca 1920 v Slovenskem narodu storili vse, da bi revolucijo razvrednotili. Med tedanjimi slovenskimi književniki in celo politiki bo težavno najti nekoga, ki je s tršo ostrino in primitivneje naskočil oktobrsko revolucijo, kot je to opravil *Ivan Tavčar*. V polemiki s študenti se je spustil v odločen razrednoideološki spopad. Trdno je zagovarjal kapitalizem in utemeljeval družbeno razdelitev na delavce in posestnike kot osnovno logiko zgodovine.

Jugoslovanska meščanska država je z Obznanom (1920) in z Zakonom o zaščiti države (1921) poskrbela, da vsa dvajseta leta ni bilo mogoče ustanoviti leposlovnega časopisa, ki bi temeljil na marksistični ideologiji in literarni estetiki in ki bi zbiral okoli sebe marksistične pisatelje in njihove simpatizerje. Med pesniki in pisatelji, ki so tudi v takih okoliščinah vztrajali pri socialni in revolucijski tematiki oz. so jo obravnavali tudi z nasprotnega stališča, so zlasti naslednja imena: *Tone Seliškar*, *Mile Klopčič*, *Srečko Kosovel*, *Jože Pahor*, *Juš Kozak*, *Ivan Vuk* in *Prežihov Voranc*, *Rudolf Golouh*, *Bratko Kreft* in *Anton Leskovec*.

Dr. Franc Zdravec, po katerem povzemamo ta kratek pregled, meni, da bi bila obseg in kvaliteta tistega leposlovja, ki je pognalo iz revolucijskega duha, drugačna, če bi monarhistična država manj prežala na napredne pisatelje in če bi dovolila svoboden razmah delavskega tiska. Zunanja, družbeno pravna okoliščina pa seveda ni bila edini razlog, da je socialna literatura dvajsetih let v vseh zvrsteh dosegla tako malo umetniške kvalitete.

A. T.

Pavel Golia

Pesem poljan

1
Udar jeklen
motik lopat
in zgib kolen
in dan brez nad.

In duh pobit,
a hrbet kriv
za sad, izvit
iz nedrij njiv.

Le znoj, le trud
vse žive dni:
izžeta grud
ves svet doji.

A zvonki krik
in čisti jek
lopat, motik
iz veka v vek

obeta Dan
in kliče v boj.
In vse zaman
se lije znoj

Iz dna vekov
v naš vek, v naš čas
in večno nov
je zov in glas

in večno stár
in večno mlad:
grozi udar
motik, lopat.

2
Beži, drvi
pošast čez plan
in vzplameni
ves v ognju dan.

Motik, lopat
dvoglasni spev
se pne v škrlat.
In grom, odmev

lopat, motik
glasi priziv
čez mozaik
poljan in njiv

in nese glas
in nese vest
v zakotno vas,
v bobnenje mest,

da vstane šum
v tolmunu zmed.
Spet prarazum
obrača svet.

Stotisoč milj,
en glas sred polj,
en up, en cilj,
stotisoč volj.

In bolj ko pred
pošast drvi,
že ves planet
gori, gori.

3
Povej, kdo si!
Kam tvoja pot?
Hči večnosti,
od vsepovsod.

Poslal me Bog
je žuljem v dar,
da sipam krog
vihar, požar.

Ognjeni soj
mojih ekstaz
razkrajaja krog
i dob i mas,

ker jaz sem luč,
epoh pomlad
in zlati ključ
nebeških vrat

In koridor
v nebo iz pekla.
Jaz sem motor
stremljenj brez dna.

Moj burni bog
svet z bliski žge,
je strup in lek
in sodi vse.

In naj bo štet
broj mojih ur:
moj mimolet
je pulz kultur.

4
A tam? I ded
i sin i vnuk
preklinja svet,
vkovan za plug.

In glas beži
in vest in zov,
da razjasni
obraz njegov.

Doni, buči
kot grom priziv
ter se vali
do daljnjih njiv.

Kaj se stojiš
molče, o brat,
na rami križ
z motik, z lopat,

z motik počez,
z lopat navpik,
zažgan je kres,
vekov jetnik,

trpin brez nad,
okov ni več,
z motik, lopat,
skovan je meč!

Končan je rok.
Nalij bokal!
In pij! Iztok
je dal signal.

Ta dva čolnarja na Bledu sicer vesta, da je poletna sezona že davno minila, vendar pa se še vedno najde kdo, ki si želi ogledati blejski otok — Foto Perdan

Kropa in Radiše - dobra prijateljja

Pred nedavnim se je mudil v gosteh na Koroškem komorni pevski zbor STANE ZAGAR pod vodstvom dirigenta profesorja EGIJA GASPERSICA. To je bil že tretji obisk tega zbora na Koroškem v zadnjih dveh letih. Letos spomladi je zbor praznoval petletnico obstoja in je v tem razdobju imel nad 220 nastopov in gostovanj. Med drugim pa je pogostokrat nastopal zunaj radovljjske občine in tudi zunaj meja, zlasti na Češkoslovaškem ter v Avstriji, smenjal pa je v studijih radia Celovec in Ljubljana.

Najboljše prijateljske stike pa si je zbor ustvaril s prijaznim krajem RADISE na Koroškem. To je precej razpotegneno naselje jugovzhodno od Celovca. Zbor iz Radiš je kropskim pevcom obisk tudi že vrnil. Pred nedavnim pa se je komorni zbor iz Kroke spet mudil v tem kraju, obiskal pa je tudi GLOBASNICO in tamkajšnjim prebivalcem priredil samostojen koncert.

V obeh krajih so Kroparje zelo lepo sprejeli. Posebno všeč pa jim je bila njihova pesem. V vasi Globasnica v Podjuni pod Peco so priredili koncert kar v slovenski gostilni, ki ima poseben prostor za kulturne prireditve. Kraj je znan po tem, da ima zelo delavno prosvetno društvo. Od tam izvira tudi slovenska koroška ljudska pesem in znani pevec ljudskih pesmi Lisičjak. Njegova hči je prav tako ljudska ustvarjalica in je za tamkajšnje prosvetno društvo napisala že več dram, ki so jih tudi uprizorjali. To je znana Matilda Košutnik. Z njo so se tudi srečali in pogovarjali kropski pevci. — Koncert je potekel v zelo prijetnem razpoloženju. Kroparji so peli slovenske ljudske ter umetne pesmi in skladbe drugih narodov. Vmes pa je znani recitator in govornik Jože Solar

deklamiral nekaj narodnih pesmi. Justin Azman pa je v imenu ZKPO Radovljica izročil tamkajšnjemu društvu spominsko darilo s posvetilom.

Slovo v Globasnici se je zaključilo z obljubo o povratnem srečanju. — Srečanje v Radišah pa je poteklo kot med starimi znanci, ki se pogostokrat obiskujejo. Člani tamkajšnjega prosvetnega društva so se tudi to pot izkazali kot dobri in resnični prijatelji ter gostitelji. Goste iz Kroke so razmestili kar po hišah, koder so prenočevali. Prijazno so jim razkazali svoj prelepi kraj na hribovskih obronkih, poraščenih z bukovimi gozdovi, vmes pa ležijo lepo in skrbno obdelana polja. Koncert so priredili v privatnem poslopiju, ki so ga primerno preuredili za kulturne prireditve. Radišani imajo dober domač pevski zbor, ki pogosto nastopa, njihovi pevci pa se redno udeležujejo vseh večjih glasbenih

srečanj, ki jih prireja koroška prosvetna zveza.

Popoldanski koncert Kroparjev je privabil v dvorano na Radišah precej obiskovalcev tudi iz okoliških naselij: iz Dvorca, Podkrmosa in od drugod. Pesem so sprejeli z velikim odobravanjem in z navdušenjem. Kropske pevce poznajo v Radišah že zelo dobro, saj so to pot peli tamkaj že tretjič. Med koncertom so se izmenjali tudi govorniki, ki so ugotavljali, da je pogosto prijateljsko srečanje obeh zborov že obrodilo sadove, saj so se tudi Radišani že trikrat mudili v Kropi.

Obiski pa so vedno povezani tudi z družabnim srečanjem ter z ogledi naravnih lepot, kulturnih in zgodovinskih zanimivosti krajev in drugih posebnosti. Številna darila, ki so jih izmenjali med seboj, jih bodo spominjala na prislečna srečanja sosedov, ki jih sicer loči meja in gorovje, pa so si vendarle tako blizu.

J. B.

Srečanje režiserjev v Bohinju

Nedeljsko in sobotno srečanje gledaliških delavcev radovljjske občine v Bohinju je imelo izrazito delovni značaj. Udeležili so se ga režiserji in igralci ter nekateri predsedniki društev iz naslednjih kulturnih organizacij: z Bohinjske Bele, iz Srednje vasi, iz Bohinjske Bistrice, iz Gorij in Kroke, iz Lancovega ter iz Lesc, iz Mošenj in iz Podnarta. Zbralo se je blizu 40 aktivnih delavcev in organizatorjev gledaliških prireditev.

V sobotnem delu seminarja so udeleženci poslušali predavanje o razvoju slovenske dramatike, pogovarjali pa so se tudi o gledališkem sporedu za prihodnje razdobje. Večina režiserjev je že prišla na seminar s predlogi

za dramska dela, ki jih bodo uprizorjali, nekaterim pa so svetovali najbolj primerna dela, ki spadajo na amaterske odre.

V nedeljskem sporedu sta predavala profesorja Mirko Zupančič in Mirko Mahnič o praktični dramaturgiji, o režiserjevi pripravi dela za oder in o odskrem jeziku ter o zgodovini gledaliških prizadevanj. Predavanja in govori so združevali vrsto konkretnih predlogov za delo in pobud. Med drugim so ugotavljali, kako odgovorno je delo režiserja in kolikšnega napora in znanja zahteva. Zato morajo biti režije temeljito pretehtane in dobro pripravljene, predvsem pa bodo morale amaterske gledališke skupine gojiti lep in živ odski jezik.

J. B.

Sodobno urejena šola je naša skupna dolžnost

Kolektiv Slovenskega šolskega muzeja v Ljubljani je priredil razstavo zgodovine šolstva na Slovenskem. V našem časniku bomo posvetili v treh sobotnih številkah nekaj prostora temu dogodku s poudarkom o šolah na Gorenjskem.

Na občasni razstavi »Šolske zgradbe v obdobju 1775 do 1966«, katero je pripravil kolektiv Slovenskega šolskega muzeja v Ljubljani, je razstavljeno le del gradiva, zbranega v muzeju za to področje. Z razstavo hoče muzej prikazati, kako je bilo poskrbljeno nekoč za materialno osnovo šolstva in kako je vplival razvoj pedagogike in učnih metod na oblikovanje učnih prestopov.

Vzporedno z družbenoekonomskim razvojem so se spreminjali šolski sistemi in nastajali novi šolski tipi, ki so vplivali na spremembe načrtov za šolske zgradbe, ki so dolga desetletja bile tipizirane.

Priprava razstave je zahtevala mnogo časa zaradi študija gradiva, ki je zelo obsežno, toda pomanjkljivo v statističnih podatkih vse do leta 1955, ko je izšla prva dokaj zanesljiva statistika tudi s podatki o šolskih zgradbah. Vse prejšnje statistike vsebujejo le podatke o šolah, ničesar pa o šolskem prostoru. Temelj preučevanja za pripravo razstave je bilo arhivsko gradivo, ki ga ima muzej zbranega veliko. Muzej hrani v svoji dokumentacijski zbirki podatke za skoraj vse šole na slovenskem ozemlju, vendar kljub temu ni bilo mogoče ugotoviti števila šolskih zgradb do leta 1775.

Najstarejša izpričana šola na našem območju je stalna šola v Kopru, ki je obstajala že leta 1186. Dokumentiran pa je le podatek o učitelju. Za šolsko stavbo je pri nas najstarejši dokument iz leta 1418, ko vojvoda Ernest na prošnjo župnika Jurija Hawgenreutera dovolil obnovitev šole pri sv. Nikolaju v Ljubljani. Muzej ima sliko zgradbe jezuitskega kolegija, ki je stal na današnjem Levstikovem trgu v Ljubljani, kjer je bila

Gimnazija od leta 1804 do 1774, ko je stavba pogorela in so jo obnovili leta 1776. Ohranjena je tudi stavba mestne šole v Skofji Loki, ki je bila zgrajena leta 1672.

Vse do leta 1775 so podatki o šolskih zgradbah skopi, kajti večina šol je bilo nameščenih v poslopijih, zidanih v druge namene ali pa so bile v prostorih, ki so jih posamezniki odstopali za šolo ali brezplačno ali za najemnino. Podeželske farne šole, kasnejše trivialke so bile v cerkvenih hišah ali župniščih in le redke so imele svoje stavbe.

Z občo šolsko uredbo, izdano 6. decembra 1774, je bil postavljen temelj Osnovni šoli. V njej že zasledimo prva poročila za šolske zgradbe. Ta prvi avstrijski šolski zakon je bil veljaven tudi na slovenskem ozemlju, zato je l. 1775 postavljen kot izhodišče za razstavo. S to terezijansko šolsko uredbo je šolstvo postala državna zadeva. V prvih desetletjih, ko je država prevzela skrb za šole, je bilo vprašanje zidave šolskih poslopij zgolj formalno. Ti skladi so bili namenjeni predvsem vzdrževanju gimnazij in normalnih šol. Za podeželske trivialne in glavne šole pa naj bi skrbele krajevne prosvetne in cerkvene gosposke ter občine. Cerkev bi morala prispevati letno v ta sklad določene zneske. Branila pa se je stroškov za šolstvo, ki ga ni več samostojno upravljala, ker je bila nerazpoložena do šolske reforme, s katero bi se dvignila izobrazbenost ljudstva.

Iz obračuna kranjskega normalnega šolskega sklada za prvo četrtletje 1788, leta je razvidno, da kljub dohodku 10.133 goldinarjev ni bilo nič izdanega za vzdrževanje ali graditev šol. Jure Danč

Razpis Prešernovih nagrad za leto 1967

Na podlagi 3. člena odloka o podeljevanju Prešernovih nagrad in Prešernovih štipendij (Uradni vestnik Gorenjske, št. 15/64 z dne 15/7-1964) razpisuje skupščina občine Kranj Prešernove nagrade za leto 1967

za pomembna kulturno-umetniška in kulturno-znanstvena dela, ki bodo objavljena, razstavljena ali izvajana v letu 1967.

Višina posamezne nagrade bo znašala 3.000 N din.

Za nagrado se lahko potegujejo občani kranjske občine, pa tudi drugi občani, če je njihovo delo v zvezi z območjem kranjske občine.

Dela in predlogi za podelitev Prešernovih nagrad morajo biti predložena žiriji za ocenitev del in za izbor Prešernovih nagrajencev in štipendirancev do 31/12-1967.

Skupščina občine Kranj

Prihodnji teden v kinu

V naslednjem tednu bodo na sporedu trije filmi. Dva sta nastala v italijanskih filmskih ateljejih, tretji pa pri nas v produkciji Bosna-filma.

Za gledalce bo slednji brez dvoma najbolj zanimiv. Posnel in scenarij zanj je napisal Radivoje-Lola Djukić. Avtorja smo srečali doslej največkrat na televizijskem ekranu, kjer se je vrsto let pojavljal kot pisec in režiser humorističnih oddaj. Poleg tega je posnel tudi nekaj filmov, ki pa niso imeli večjega uspeha.

Zlata frača je film, v katerem pripoveduje Djukić zgodbo o ljudeh s Kosmaja, ki so se odpravili na pot, da bi našli kraj, kjer ni preprirov in vojn. Prišli so na »Divji

zahod« v Happy Town, na pol zapuščenem mestu. Tako Djukić najde okvir, da na vever način spregovori o človeških nraveh.

Glavno vlogo v tem filmu igra Miodrag Petrović-Ckalja. Ta je vodja Srbov v mestu na »Divjem zahodu«. Predstavnico prebivalcev Happy Towna pa igra Vera Ilić-Djukić. Poleg teh dveh v filmu še nastopa cela vrsta igralcev, ki smo jih videli v Djukićevih oddajah. — Film je v barvah.

Angleško-italijanski film Vrnitev Ivanhoa je ena izmed številnih filmskih inačic priljubljene snovi, ki so jo doslej že nekajkrat posneli v angleških, pa tudi ameriških filmskih hišah.

Zgodba filma se dogaja po

smrti Riharda Levjesrčnega, Ivanhoe se vrne s križarskih vojn. Ob vrnitvi v domovino doživi prenekatera razočaranja. — Film je v barvah in na širokem platnu. Po slikah, vsebinah filma in manj znanih ustvarjalcih lahko sodimo, da bomo videli razburljivo sabljaške dvoboje, bogat filmski dekor, dekorativne kostume, viteške turnirje in seveda tudi nekaj lepih deklet.

Dvoboj v Teksasu je italijanski western v barvah. K nam, v naše kinematografe, ga je pripeljala distribucijska hiša Morava-film. Sodeč po nekaterih westernih, ki so nastali v Italiji, že zdaj lahko zapišemo, da bi bilo skoraj boljše, če se distributerji ne bi odločili za nakup tega filma.

- 8

Sedem let dolga pot

»9. maja 1914 sem bil na Pungertu v Kranju potrjen k 17. polku v Ljubljani. Sedem tednov smo vadili in oktobra smo bili že v Galiciji.«

Tako je začel pripovedovati Janez Sušnik — Mlinarjev ata — iz spodnje Besnice pri Kranju, ki je bil rojen 1893. leta. Kot večina Slovencev je bil torej tudi on dodeljen v Rusijo. In tam se je potem začela njegova skoraj sedem let dolga pot.

Bilo je nekako sredi 1915. leta, ko so se borili v Karpatih. Na enega avstrijskega vojaka je prišlo okrog 12 ruskih. Takrat je bil dvakrat ranjen in ujet, 16 dni so potem hodili »po Rusiji« in nazadnje po enotedenski vožnji z vlakom prispeli v Taškent, od tam pa naprej v Skobekov. Med ujetniki je bilo največ Čehov, Slovencev in Hrvatov. Strpali so jih v taborišče in morali so delati cesto v himalajskem pogorju. Jeseni 1916. pa je prišel v taborišče lastnik velike rafinerije nafte Nikolaj Nikolaevič, ki je zbral precej Slovencev in Hrvatov in jih odplejal s seboj v Melnik. V tej rafineriji se je Sušnik seznanil z nekim Melničem, ki je bil menda doma izpod Mangarta. Skupaj sta delala v konjušnici. Delo sicer ni bilo lahko, vendar sta se kar dobro znašla in si tako priljubila nekaj denarja. Nekega dne je večini delavcev uspelo pobegniti. Takrat so namreč že izvedeli za nemire, iz katerih se je potem rodila prava revolucija.

Peš so tokrat v najhujšem mrazu ponekod bredli ledeno vodo do pasu in nazadnje prišli do Kaspijskega morja. Tu pa so se že pod svojim poveljstvom na strani boljševikov borili proti Angležem. Takrat je bila Rusija že tako rekoč od vseh strani obkoljena od protirevolucionarjev. Uspelo jim je premagati Angleže, zato so odšli v Staro Buharo v Kagan, kjer so bili 14 dni prosti. Vendar pa so si vsi želeli, da bi odšli domov. Toda prometne zveze niso bile takšne kot v Evropi. Od ene do druge hiše ali manjšega naselja je bilo po 12 in še več ur hoda. Končno jim je le uspelo priti na vlak in odpeljali so se proti Kavkazu. Tam pa se je začela ena izmed zadnjih največjih bitk boljševikov proti nasprotnikom revolucije. Borili so se proti Oranglovcem. Oranglovec je bil namreč graščak, ki se je s pristaši še vedno upiral. Menda je želel, da bi njegov sin postal novi ruski car.

»Tu nam je pravzaprav — nam Slovencev — najbolj trda predla. Če ne bi v zadnjem hipu dobili pomoči, najbrž ne bi nikdar več videl rojstne vasi.«

Končno so jih premagali in se potem po dolgi vožnji in večdnevni postankih v

raznih krajih severne Evrope začeli bližati domu. Janez Sušnik je tako šele 1. maja 1921 točno ob polštirih popoldne prišel na Jesenice. Bil je doma.

Tako se je končala tudi njegova skoraj sedem let dolga pot po Rusiji. Bila so to nepopisno težka leta. Ne samo bitke, ampak tudi trdo delo v taboriščih, mraz in vročina, lakota, malarija in tifus so pobirali ljudi, da se nikdar več niso vrnili domov.

Janez Sušnik

In še danes, če se spomni, ne more verjeti, da je vse to preživel. Sicer pa pravi, da so bili skoraj vsi Slovenci, kar jih je srečal na tej poti, prave korenine in boljševiki so jih imeli zelo radi.

Po prihodu domov je Sušnik vse do druge vojne kmetoval. Med vojno pa je zopet vsa štiri leta pomagal partizanom.

V teh dneh, ko se spominjamo in praznujemo 50-letnico oktobrske revolucije, so Marinčevega ata obiskali tudi predstavniki krajevne skupnosti in družbenopolitičnih organizacij Spodnje Besnice in mu doma priredili kulturni program ter se potem skupaj spominjali tistih oktobrskih dogodkov pred 50 leti.

A. Zalar

Rusi so nas imeli radi

Zanimivo je, da je večina Gorenjcev, ki so danes še živi, približno enako doživela oziroma se srečala z oktobrsko revolucijo. Čeprav so bili v različnih krajih, pa vendar so bili vsi ujeti. In kot ujet-

niki so potem tudi pričakali revolucijo.

Podobno je bilo tudi s Klemenom Zupanom, ki je bil rojen 1888. leta v Tupaličah in danes živi v Hotemažah — približno osem kilometrov iz Kranja proti Predvoru.

Klemen Zupana so iz Ljubljane s prvim maršbataljonom 1914. leta poslali v Galicijo. Tam je bil kot večina drugih (bilo jih je okrog 2500) 31. decembra 1914 ujet. Kozaki so jih najprej odgnali v Gorlico, potem v Lvov in nazadnje v Kijev. Tisto leto je bila huda zima in veliko jih je zmrznilo. Vendar v Kijevu niso ostali dolgo. Prepeljali so jih do perzijske meje. Tam pa so potem v najhujši vročini delali opeko.

Po sedmih mesecih pa se je tudi Zupan, tako kot večina Slovencev, prijavil v prostovoljno srbsko divizijo in odšel v Odeso na bolgarsko fronto. Spomladi 1917 pa je odšel v Moskvo in tam pomagal ustanoviti prvi jugoslovanski udarni bataljon, ki se je potem v tistih oktobrskih dneh boril v Kijevu na strani boljševikov. Po zmagi v Kijevu pa so odšli v notranost Rusije in naprej v Sibirijo, kjer so 1918. leta ustanovili prvi jugoslovanski polk Matije Gubca. Ta polk se je potem vse do srede 1920. leta boril v Sibiriji na strani boljševikov. Zupan je takrat največkrat stražil mostove. Se dobro se spomni, kako so jih protirevolucionarji večkrat prepuščevali, naj se začno boriti proti boljševikom. Toda vedno so jim odgovorili z napadom. Po takšnem enopolletnem »čiščenju« protirevolucionarjev v Sibiriji pa so prispeli do Vladivostoka, kjer so se vkrcali na ladjo. Tam pa se je začelo v začetku avgusta 1920 tudi 39-dnevno Zupanovo potovanje z ladjo proti domu.

Klemen Zupan

Vozili so se po Rumenem morju, mimo Koreje, se ustavili v Hongkongu, Singapuru, v Columbu na Ceylonu, Adnu, Suez, Port Saidu in na-

zadnje pristali v Dubrovnik. Od tu pa se je Zupan 15. septembra 1920 pripeljal v Kranj.

Čeprav je od takrat minilo že 50 let, se še dobro spominja skoraj vseh dogodkov, posebno pa tistih v Kijevu, ko se je začela revolucija. — Pravi da so marsikaj pretrpeli. Takšna je pač vojna. Vendar pa se bo prebivalcev Sibirije vedno rad spominjal.

»Slovence so imeli zelo radi. Ne vem sicer zakaj, toda povsod so nam domačini vedno postregli in — nam takrat, ko smo bili tako rekoč že pri koncu z močmi, pomagali.«

A. Zalar

Franc Dolinar

Dobri, nepozabni ruski mužiki

Iščem v zemljevidni knjigi vas Kolagino. Ne najdem jo, čeprav vem, da se nahaja nekje v bližini Orenburga, mesta v Sovjetski zvezi, v podnožju Urala. Tam so bili nekoč tisti dobri in nepozabni ruski mužiki (kmetje), ki so sprejemali vojne ujetnike kot svoje sinove in z njimi delili dobro in zlo.

Ruski mužiki, ki se jih Franc Dolinar s Koroške Bele dobro spominja, čeprav je to bilo davno, davno.

V vasi Kolagino je 16 Slovencev — vojnih ujetnikov — delalo pri kmetih, ki so imeli sinove v vojski. Čeprav so bili naši ljudje vajeni dela na polju, jih je ruska ravnina vseeno utrujala. Tam so njive dolge po 1 km in široke po 500 metrov, pa tudi stroji za obdelavo polja so bili drugačni kot pri nas. Čeprav je bilo pozimi 40 stopinj mraza, je bila vsa živina v odprtih hlevih, če vrt-

nim ograjam sploh lahko tako rečemo, kajti v Kolaginu hlevov v našem pomenu besede ne poznajo. Kolagino je bila vas »za deveto goro«. Ruska oblast jo je menda kar pozabila. Vas je bila toliko oddaljena od drugih večjih mestnih središč, da kljub velikemu pomanjkanju hrane med vojno, kmetje iz te vasi niso imeli med vojno nobene dajatve v hrani ali živini. Tudi novice so se le počasi »plazile« v vas. Za februarso revolucijo, ki je pripeljala na oblast Kerenškega, so zvedeli šele v poletju 1917. leta. Tudi za oktobrsko revolucijo so zvedeli precej pozno. Prvi vojaki Rdeče armade so šli skozi vas v poletju 1918. leta. Ob reki Uralu so se srečali s kozaki, in ker je bilo rdečearmejec malo, so bili le-ti poraženi.

Julija 1918. leta so v vas Kolagino nepričakovano vdrli kozaki. Vas so oropali, ujetnike pa odpeljali, tako kot nekoč Turki v naših krajih. Odslej so ujetniki morali delati pri kmetih-kozakih. To se je dogajalo na prostoru med Uralom in Kaspijskim jezerom. Franc je nekaj dni ponižno delal in koval načrt za beg. »Neke noči sem kozakom pobegnil in bežal 1000 metrov, ne da bi se ozrl,« mi je pripovedoval Franc. Celo noč je pešal, zjutraj pa prispel nazaj v isti kraj, odkoder je zjutraj pobegnil. Globoko razočaran se je čez dan skrival v nekem seniku in ponoči še enkrat poskusil srečo. Taval je po ravnini, po kateri so blodili lačni volkovi. Šele tretji dan je prišel zopet nazaj v Kolagino k istemu kmetu, odkoder so ga vzeli kozaki.

Decembra 1918. leta so skozi vas drugič potovali rdečearmejci. Tokrat jih je bilo veliko, morda je to bila cela divizija ali še več vojaških enot. Poveljnik vojaške enote je sklical zbor vseh ujetnikov in jim dal na izbiro tri možnosti: ujetniki lahko ostanejo v Rusiji, kjer bodo dobili državljanstvo in zemljo; ujetniki gredo lahko domov ali pa se priključijo Rdeči armadi.

Domotožje je nagnilo tehtnico na drugo izbiro. Domov, to je bila misel vseh, ki so bili štiri ali pa še več let zdoma. Kmetje so jih odpeljali s konji in vozovi do železniške postaje. V mestu Samari so ujetniki dalj časa čakali na transport in prvega maja 1919. leta v tem mestu prisostvovali veliki prvomajski paradi.

V Kijevu se je transport ustavil in pot so nadaljevali samo bolni ujetniki. Zdrave so priključili internacionalnemu polku, ki so ga napotili 100 km proč od mesta v boj z ukrajinskimi separatisti (separatisti so poskušali odcepiti Ukrajino od ZSSR in boljševiške oblasti). V hudih bojih je bil polk večkrat obkoljen. Z ene strani so

polk napadali ukrajinski separatisti, z druge strani pa Poljaki. To je bila doba kontrarevolucije, velikega trpljenja, stradanja in odločilnih preizkušanj mlade sovjetske oblasti. Franc Dolinar je s polkom vojakov raznih narodnosti križaril po Ukrajini in čakal dan, ko se bo lahko vrnil domov. To se je zgodilo šele za novo leto 1920. Domovina pa jih je sprejela kot mačeha. V Mariboru so ujetnike zadržali v karanteni mesec dni, okoli barak pa so bile straže kot bi bili v njej vojni zločinci.

Tako kot drugi vojni ujetniki, je tudi Franc širil ideje Oktobra med delavci železarn. 1920. leta je postal član komunistične partije Jugoslavije, član sindikata in dolgoletni član odbora in predsednik društva Svoboda na Koroški Beli.

Za policijo je bil Dolinar sumljiv od prvega dne povratka iz Rusije. Mesečne preiskave stanovanja niso zatle upornega duha in idej Oktobra, ki so se širile od hiše do hiše, od delavca do kmeta, od kmeta do intelektualca itn.

Brž ko so prišli 1941. leta Nemci, so Franca zaprli v begunjske zapore, nato pa s prvim transportom izselili v Srbijo.

40 let dela v Železarni je Francu prineslo zaslužen pokoj, in želimo mu, da bi še dolgo obujal spomine, ki so pred petdesetimi leti potresli svet.

Jože Vidic

»Bil sem v boljševiški politični šoli

Tisto popoldne sva s foto-reporterjem poiskala Kristjana Perka na njegovem domu v Spodnji Preski pri Trzinu. »Kaj pa je vaju prineslo k meni?« se je zanimal, ko sva potrkala na njegova vrata. »A, o oktobrski revoluciji bi rada zvedela,« je dejal, ko sva mu razložila namen najinega obiska. In nekaj trenutkov za tem smo že sedeli za mizo v majhni kuhinji in Kristjan je začel pripovedovati:

»Oktobrsko revolucijo pred 50. leti sem dočkal v ruskem ujetništvu. Pred tem sem bil leta 1915 na italijanski fronti, vendar samo devet dni, ker sem bil nato ranjen in prepeljan v Leoben. Po ozdravljenju so me premestili v avstrijske Alpe, kjer smo se učili smučati. Našo enoto so namreč nameravali uporabiti v ofenzivi v dolino Piave. Vendar smo imeli neke vrste srečo, da je v naši kasarni izbruhnil tifus, pa so nas zato premestili v Maribor. Ker pa je medtem že prišla pomlad, naš smučarski bataljon ni bil več potreben, in so nas kasneje iz Judenburga poslali na poljsko-rusko fronto. Ko smo zvedeli, da bo-

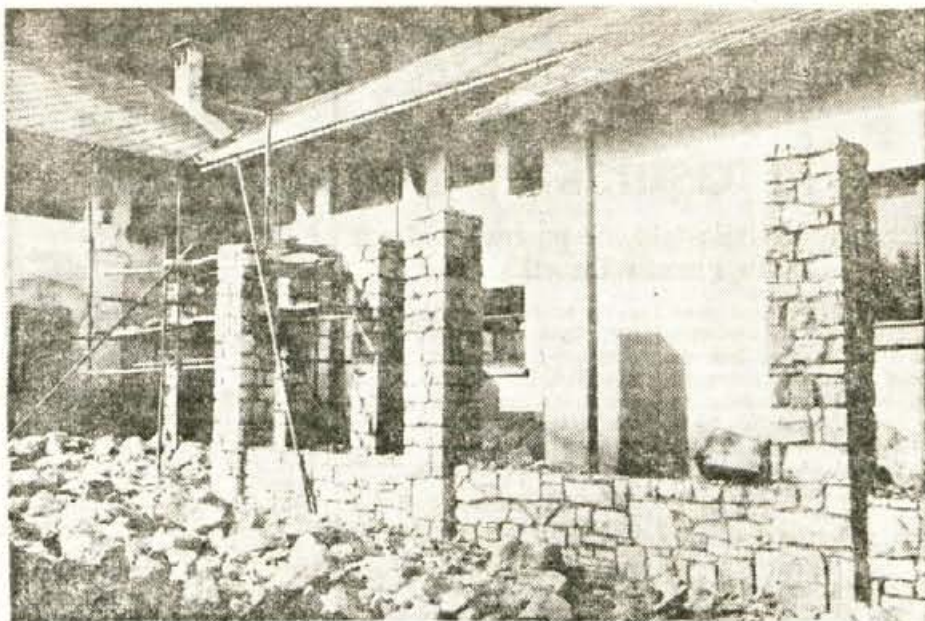
mo šli na rusko fronto, smo od veselja prepevali in že kovali načrte, kako bomo pobegnili k Rusom. Po treh tednih boja smo se predali Rusom, in ti so nas prepeljali v zbirališče ujetnikov v Lucku. Od tu smo potem marširali v Kijev in iz Kijeva v Smolensk, kjer smo tudi dočakali revolucionarne dogodke leta 1917. V vseh teh zbirnih postajah za ujetnike smo zelo trpeli, kajti hrane ni bilo, tako da smo bili v resnici večkrat lačni kot sivi. Do revolucije so nas ujetnike držali zelo strogo, medtem ko je od oktobrške revolucije naprej zavladata v teh zbirališčih prava svoboda. Začetke revolucije je bilo čutili že 1. maja 1917, ko je bilo pred našo kasarno veliko zborovanje z množico transparentov in s klici proti carju. In končno je prišla tudi revolucija. Boljševiki so nas organizirali, začeli smo hoditi v šole. Najprej so nas učili matematiko, ker smo več znali kot naš učitelj, so nas potem premestili v politično šolo. Ko smo bili že dovolj politično podkovani, smo boljševikom pomagali razoroževati kozško armado. Kasneje smo uspeli priti iz Rusije nazaj v Judenburg. Sem nas je prišlo kakih 30 in takoj smo začeli propagirati ideje

Kristjan Perko

oktobrške revolucije. Drugi dan je že izbruhnil znani upor tu v Judenburgu, ki pa, kot veste, ni uspel. Res je, da so organizatorji imeli lep namen, vendar vsa množica ni bila dovolj organizirana. Mi, ki smo zadnji dan pred uporom prišli iz Rusije v Judenburg, nismo bili sumljivi in takoj smo se iz ruskih uniform preoblekli v avstrijske. Nekaj dni kasneje smo vsi povratniki dobili dopust in po dopustu smo prestajali kazen v Italiji v bližini Trbiža. Ker je vojaška komisija na Dunaju ugotovila, da nisem več sposoben za boje na fronti, so me premestili v Pizen na Češkem v Škodine tovarne, kjer sem tudi dočkal konec prve svetovne vojne.

vig

Končno je prišlo do tega, da je hotel Podvin začel že z davno zamišljeno adaptacijo starega hleva ob poti pred hotelom. V prenovljenih prostorih bo večja restavracija, opremljena v gorenjskem slogu. Ostali dve stavbi pa bodo porušili. Foto: F. Perdan

Prebivalci Tomšičeve ulice že dlje negodujejo nad vozniki, ki puščajo tu svoje avtomobile in že tako ozko ulico še bolj zapro. Rešitev pa je že na začetku ulice, kjer je precejšen ograjen prostor, ki bi lahko tolko časa, dokler ne bo zgrajen predviden objekt, služil za parkirni prostor. Foto: F. Perdan

Te dni delavci Cestnega podjetja iz Kranja hitijo z deli pri ureditvi Kidričeve ceste. Upajmo, da bo cesta do zime asfaltirana, saj jo njeni uporabniki močno pogrešajo. Foto: F. Perdan

Z žico, pipo in pastirsko palico

Bolezen je skrivila telo, ne pa tudi vedrega duha Franca Lužnika

Nemirno je postopal pred pastirsko kočjo in nervozno kadil pipo tobaka, kot da bi želel z dimom zatamniti in odstraniti skrbi. Zazrl se je v dolino, ki jo je objela rahla megla, nato je poškilil proti Triglavu, kjer se je poslavljalo sonce in zamahnil z roko, kot bi hotel reči: upajmo, da se bo srečno izteklo.

V pastirski kočji so okrog mame plesali trije malčki in ji nagajali. Oče jim je dal večerjo, jih položil na pogrado in jim za uspavanko zaigral lepo melodijo na harmoniko.

Bilo je to med vojno. Katera babica ali zdravnik si je upal priti v planino. Pa tudi žene ni smel zapustiti same, lahko bi bilo usodno. Rano zjutraj je na Doslovški planini prešerno odmevala pesem harmonike, ki je

sečno ni dovolj za preživljanje. Zato je prijavil malo obrt in se pričel doma ukvarjati z žičnim pletilstvom. Iz žice plete vse vrste mreže za hiše, oziroma vrtno ograje. Pravi, da ima prek zime dovolj dela.

Soseda poznamo tudi kot dolgoletnega blagajnika Socialistične zveze. 16 let je pobiral članarino po vasi, dvakrat pa po vseh desetih vaseh na območju Zirovnice.

S Francijem večkrat kramljava o življenju nekoč in danes. Njegov oče je 36 let hodil iz Sela peš v Železarno na delo in je umrl tik pred upokojitvijo. Večkrat je gazil visok sneg, ali pa je po burji in dežju pešal do železarne in domov, toda v vseh 36 letih ni zamudil službe.

Tudi Franciju je zdravje prekrizalo marsikateri živ-

oznanjala, da se je Francu Lužniku v planini srečno rodil četrti otrok — sin (dolžnost babice je opravil Franc sam).

Stroju, ki ima več uporabnih lastnosti, pravimo, da je univerzalen. Tudi Franci je univerzalen. Bratje Lužnik so po vojni dolgo sestavljali znani zabavno instrumentalni ansambl in Franci je vlekel strune kontrabasa, da je donelo po dvorani. Sinovi so po očetu pododovali igralsko »žilico« in vsi trije so vključeni v žirovniško godbo na pihala.

Ze dolgo nisem videl Francija ob kontrabasu ali harmoniki. Našel je boljše žico. Lani so ga upokojili, toda 40.000 S din pokojnine me-

ljenjski cilj. Ko mu je bilo 12 let, je dobil tako močan napad revmatizma, da je postal za vse življenje invalid. Zato se ni mogel nikjer zaposliti. Pastirska palica mu je 15 let služila kruh. Pasel je krave na Studenčah, Vrbi, Smokuču, Planini pod Golico, na Zabreški in Doslovški planini. Tudi partizani so ga večkrat obiskali. To, kar pa pri sosedu najbolj občudujem, je njegova dobra volja, njegova vedrina, ki ga nikoli ne zapusti. Soseda še nisem videl žalostnega ali jeznega. Tudi to je zaklad, ki mu ga lahko marsikdo zavida.

Jože Vidic

Obveznosti in terjatve jeseniških podjetij

Za gospodarstvo jeseniške občine je v obdobju po reformi značilno močno medsebojno kreditiranje gospodarskih organizacij. Pri tem mislim na visoke terjatve in porast obveznosti do dobaviteljev.

Gospodarske organizacije v jeseniški občini so tik pred reformo, to je ob koncu 1965. leta, izkazovale 79,3 milijone N din terjatev, konec letošnjega junija pa so se terjatve povzpele na 144,5 milijonov N din, kar predstavlja povečanje za 82 odstotkov. Zaradi tega se je močno zmanjšala sposobnost podjetij, da poravnajo svoje obveznosti do dobaviteljev. Lete so se povzpelle od okrog 7 milijonov N din konec junija 1965. leta na okrog 118 milijonov N din konec letošnjega junija. Razmerje med dobavitelji in kupci je znašalo letošnjega junija v gospodarstvu jeseniške občine 82 odstotkov, v gospodarstvu Slovenije 76 odstotkov ter v gospodarstvu Jugoslavije 80 odstotkov. Jeseniško gospodarstvo je torej v poprečju manj likvidno kot gospodarstvo Slovenije ali celotne Jugoslavije.

Velik del slabe likvidnosti pada na železarno Jesenice, pri kateri je razmerje med dobavitelji in kupci znašalo konec letošnjega junija 84 odstotkov, pri celotni črni metalurgiji v Jugoslaviji pa je to razmerje bilo precej ugodnejše, saj je znašalo 61 odstotkov.

V porastu so tudi zaloge nedokončane proizvodnje in zaloge gotovih izdelkov. Zaloge nedokončane proizvodnje so se od leta 1965 povečale za prek 100 odstotkov in so junija letos znašale okoli 120 milijonov novih dinarjev.

Jože Vidic

Šoferji brez voznških dovoljenj

Lani so v radovljiški občini zaradi vožnje v vinjenem stanju odvzeli 182 voznških dovoljenj. Kaže, da tudi letošnja bilanca ne bo dosti boljša, saj je bilo do konca septembra odvzetih že 140 voznških dovoljenj, in sicer največ za čas dva do tri mesece. Pričakujejo, da bo letošnje število odvzetih voznških dovoljenj zaradi vožnje v vinjenem stanju približno enako lansnemu.

Kamen na vaški poti

»Zakaj pa bi se vozili kot gospodje!«

S takim izgovorom opravičuje svoje početje Jakob Dovžan v Podljubelju. Teško je reči, za kaj gre: za nevoščljivost, zaostrene sosedske odnose ali kaj! Tržiški mišičniki so ga že večkrat opozorili, da ne dela prav, on pa še kar naprej oži pot (ki jo vidite na sliki) s tem, da valj nanjo velike skale. Pot, ki vodi do dveh hiš, je že sicer ozka za vožnjo z avtomobilom, toda Dovžan meni: »Zakaj pa bi se vozili kot gospodje!« 28. septembra letos ga je spreten fotograf »ujel« pri delu. Voz se že izogne tistim skalam, avto pa težko. Kljub posredovanju miličnikov pa se nagajanje nadaljuje: on oži pot s skalami, drugi — uporabniki ceste — pa skale spet valijo nazaj za cesto. Temu bi lahko rekel tudi Sizifovo delo...

V nekaj stavkih

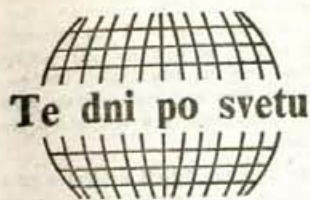
● Gornjesavska dolina — Vremenske napovedi za konec oktobra so se uresničile. Ze zjutraj, 1. novembra, je deževalo. Ko se je ohladilo, je sneg padel zelo nizko do dolin in pobelil Julijce in Karavanke. V dolini Save Dolinke je že od Gozda Martuljka dalje med dežjem padal prvi letošnji sneg. Na Podkorenskem sedlu in Predilu je za nekaj časa pobelil cesto, medtem ko cesta prek Vršiča ni več prevozna.

● Gozd Martuljek — Blizu železniškega mostu pri Zimah v Gozd Martuljku pelje čez Savo Dolinko star lesen most, ki ga začuda voda nikoli ni odnesla, čeprav je les že ves preperel. Zato so pri Gozdnem gospodarstvu odkupili železniški most, prek katerega bodo speljali cesto čez Savo. Novi most bodo predvsem uporabljali za spravlanje lesa iz gozdov pod Julijci.

● Radovljica — Kmetijske zadruge na Gorenjskem si prizadevajo, da bi se kmetje v višjih legah Gorenjske ukvarjali predvsem z intenzivnejšo rejo živine. Zadruga Jelovica v Radovljici sodeluje že z osmimi kmeti, ki so po navodilih združnih strokovnjakov začeli z intenzivnejšim pridelovanjem krme za živino. Za tako sodelovanje z zadrugo se je pred kratkim odločil tudi Jakob Rozman, ki ima posestvo na Nemškem rovtu nad Bohinjsko Bistrico. Kmetijska zadruga mu bo pomagala nabaviti traktor, kosilnico in druge stroje za sušenje sena. Za pašno-košni sistem se po dosedanjih dobrih izkušnjah odloča vedno več kooperantov.

● Godešič — Na dan mrtvih je bila pred spomenikom padlih v NOB v Godešiču žalna komemoracija. Sodelovali so pionirji in mladinci z recitacijami ter moški pevski zbor iz Reteč. Na spomeniku padlim v NOB je vklesanih 18 imen. Vaščani lepo skrbijo za spomenik, saj so ga za dan mrtvih tudi popravili in okrasili.

● Godešič — V noči od nedelje na ponedeljek je med nevihto udarila strela v hišo Janeza Jenka v Godešiču. Naprava je precej škoda ter ranila Lojzko Jenko. Precej škode je tudi pri sosedih, saj je pri Pintarju ubila kravo v hlevu, ter poškodovala električne naprave na bližnjih hišah.

KAIRO, 27. oktobra — Arabski tisk piše, da po izraelskem napadu na petrolejski rafineriji na Suez pred tednom dni, izraelska letala vsak dan preletavajo to področje. Prav tako poročajo, da se izraelske enote zbirajo v Sinajski puščavi, na področju, ki se razteza proti Suezu in Ismailiji.

MADRID, 28. oktobra — Ilegalna delavska organizacija v Spaniji je organizirala demonstracije proti Franco-veemu režimu. V spopadu s policijo so aretirali več kot 200 ljudi, več demonstrantov in policistov pa je bilo ranjenih. Demonstracije so organizirali zaradi draginje in množičnega odpuščanja delavcev.

WASHINGTON, 29. oktobra — Tu so sporočili ameriški javnosti, da je v desetih mesecih letos padlo v vietnamski vojni 7456 ameriških vojakov in oficirjev, medtem ko je lani padlo 5006 vojakov.

MOSKVA, 1. novembra — Na tiskovni konferenci je predsednik sovjetske akademije Mstislav Keldiš izjavil, da je v perspektivi možen polet na Venero in, da so na tem planetu pogoji za bivanje človeka v določenem časovnem obdobju. Naslednje polete na Venero napoveduje za leto 1969 ali pa 1971.

MOSKVA, 1. novembra — Popoldne je na vnukovsko letališče prispela jugoslovanska državna partijska delegacija, ki jo vodi predsednik Tito. Skupaj z njim so v delegaciji, ki se bo udeležila proslav ob 50-letnici oktobrske revolucije, še sekretar izvršnega komiteja CK ZKJ in član sveta federacije Miljko Todorović, predsednik CK ZK Makedonije Krste Crvenkovski in član izvršnega komiteja CK ZKJ Nijaz Dizdarević. Z istim letalom je prispela v Moskvo tudi Vida Tomšič, ki bo v prazničnih dneh gostja sovjetskih ženskih društev.

BEOGRAD, 2. novembra — V Moskvo je odpotovala tudi delegacija udeležencev velike oktobrske socialistične revolucije. Na povabilo Komso-mola se bo proslav udeležila tudi delegacija Zveze mladine Jugoslavije.

MOSKVA, 2. novembra — Na Ivanovskem trgu v Moskvi so danes odkrili spomenik teoretiku in praktiku proletarske revolucije Vladimiru Iliču Leninu. Spomenik je ob navzočnosti številnih delegacij odkril prvi sekretar CK KP Sovjetske zveze Leonid Brežnev.

Ljudje

Pred nedavnim je v Franciji izšla knjiga z naslovom Ameriško izzivanje. Napisal jo je Jean Jacques Servan-Schreiber, založnik tečnika Expres. Knjiga je doživela velik uspeh, saj je druga na seznamu najbolj branih knjig v Franciji, takoj za Malrauxovimi Antimemoari. Glavna misel knjige je, da poteka ameriška industrijska invazija v Evropo tako hitro, da bo stari svet — če se Evropejci ne bodo skupno postavili po robu — kmalu odkril, da je postal gospodarska kolonija ZDA. Hkrati se ameriška znanstveno-tehnološka baza, ki omogoča to prodiranje, krepi po geometričnem zaporedju, medtem ko se posamezna prizadevanja Evrope pri znanstvenih raziskavah množijo samo po aritmetičnem zaporedju.

Seveda je knjiga Ameriško izzivanje vzdignila precej prahu, saj je izšla prav v ča-

su, ko v Franciji na moč razpravljajo o ameriških investicijah v Evropi, o gospodarskih možnostih stare celine in o morebitnem članstvu Velike Britanije v Evropski gospodarski skupnosti (EGS). Pisec se zavzema za širši skupni trg v Evropi in za »nacionalno« nadzorstvo nad raziskavami in gospodarsko politiko. Hkrati s tem vsebuje knjiga tudi kritiko de Gaullove politike, čeprav ta kritika ni došla jasna, saj pisec nikjer ne omenja de Gaullovega imena. Kaže, da avtor namenoma ni hotel imenovati de Gaulla, ker je hotel sprožiti splošno debato o gospodarski prihodnosti Evrope, ne pa razpravo med degolisti in nasprotniki.

Servan-Schreiber piše takoj v začetku:

»V petnajstih letih tretja industrijska sila na svetu za ZDA in Sovjetsko zvezo nemara ne bo Evropa, temveč ameriška industrija v Evropi. Uspešno presajanje ameri-

škega businessa v Evropo podpira superiorna administrativna tehnika in pa to, da so bile ameriške firme doslej edine, ki so doumele možnosti skupnega trga in ki so organizirale business na podlagi široke skupnosti.«

Ameriška podjetja po podatkih Servan-Schreiberja v knjigi Ameriško izzivanje že nadzirajo 50 % evropske proizvodnje tranzistorskih aparatov, 80 % proizvodnje elektronskih možganov in 95 % proizvodnje posameznih delov za elektronske aparate. Ker je elektronika temelj za naslednje razdobje industrijskega razvoja, je ameriški prodor na to področje poglavitna nevarnost za industrijski razvoj starega sveta, zakaj država — piše avtor knjige Ameriško izzivanje — ki kupuje osnovne dele svoje elektronske opreme zunaj, bo prišla v podrejen položaj, podobno tistemu, v katerem so se pred sto leti znašli naro-

di, ki niso bili zmožni obvladati mehanizacije dela.

Ameriški prodor v poglavitne evropske gospodarske sektorje ne poteka na podlagi množičnih dolarskih investicij. »Plačujemo jim, da nas prevzemajo!« piše Servan-Schreiber.

Pisec predlaga, naj bi »evropsko nasprotno ofenzivo« začeli tako, da bi določili raziskovalne programe, da bi se Evropska gospodarska skupnost odprla za Veliko Britanijo, da bi razširili industrijske enote, reformirali izobraževalni sistem in del nacionalnega nadzorstva nad gospodarsko politiko zaupali tehnokraciji skupnega trga. Servan-Schreiber meni, da so odpori posameznih evropskih držav proti ameriški izzivanju obsojeni na propad. Steherno prizadevanje mora biti po njegovem mnenju skupno; le tako bo tudi lahko uspešno.

in dogodki

Jeseniška mladina se zanima za filmsko umetnost

V zadnjem času je med jeseniško delavsko, kmečko in šolsko mladino čutili izredno zanimanje za filmsko umetnost in za sodelovanje v kroških ljudske tehnike sploh. Tako poleg aero kluba na Jesenicah, elektro-radio kluba Javornik-Koroška Bela in Jeseničice delujejo še številni kroški ljudske tehnike — na osnovnih, srednjih in strokovnih šolah.

Najbolj množični so kino-foto klubi in krožki, iz kate-

rih se je že pred leti ustanovila posebna filmska skupina Odeon. Ta filmska skupina, ki jo sestavljajo ljubitelji filmske umetnosti iz vseh krajev in vasi je dosedaj posnela že vrsto uspešnih filmov, s katerimi so nastopili na lokalnih, republiških in celo zveznih amaterskih filmskih tekmovanjih. Zelo lepo je bil ocenjen film Zeleno nebo, vendar tudi drugi filmi kot npr. Ropar in policaj, Rekreatijske igre jeseniških

železarjev in Troboj slovenskih železarjev prav nič ne zaostajajo za njim.

Trenutno pripravljajo mladi filmarji mladinski kratkometražni film Sto let železarstva na Jesenicah, nameravajo pa tudi posneti mladinski film Slovenski Parnas. Ta dva filma naj bi predvajali

na Jesenicah prihodnje leto v okviru prvega gorenjskega mladinskega amaterskega filmskega festivala. Na tem festivalu bodo sodelovali ljubitelji filmske umetnosti iz Domžal, Kamnika, Kranja, Škofje Loke, Tržiča, Radovljice in z Jesenic.

U. Zupančič

Bolj usklajeno delo

Občinskim svetom ljudske tehnike gorenjskih občin se zadnje dni priključuje veliko novih članov, ki se živo zanimajo za razvoj tehnike po svetu. Da pa bi bilo to šolanje in vzgojno delo še uspešnejše, so se gorenjske organizacije ljudske tehnike odločile, da bodo odslej še bolj usklajevale svoje delo.

Tako so bila do sedaj že tri področna posvetovanja organizacij LT v Lescab, na Jesenicah in v Kamniku. Na teh posvetovanjih so sklenili, da bodo tehniki v Kranju pospeševali delo v elektro-radio kroških, Kamničani traktorsko dejavnost, medtem ko bodo člani radovljiške organizacije ljudske tehnike skušali popularizirati tiste vrste tehnike, za katere kaže mladina največ zanimanja. Jeseničani pa bodo skušali zbuditi zanimanje za filmsko skupino Odeon.

Zivahna aktivnost gorenjskih organizacij LT in pa

večje vključevanje novih članov je prav gotovo dokaz, da so gorenjski ljubitelji tehnike prebili led in se uspešno lotili novih oblik množičnega širjenja tehnike in znanosti med delovne ljudi in mladino.

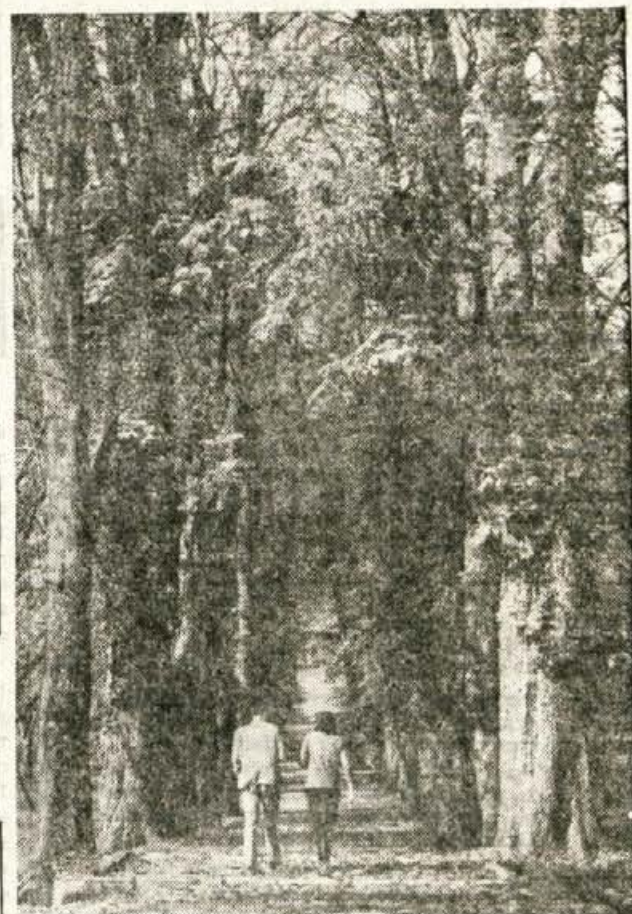
Uroš Z.

Velika hiša za vsakogar

Radio Schmidt

Klagenfurt — Celovec
Bahnhofstrasse 22

Drevoredli so vse bolj osamljeni in tihi — Foto Perdan

Boj Slovenk za ženske pravice

Vsakokratno praznovanje oktobrske revolucije nas spomni na čas velikih sprememb v svetu, na čas, ki je pripadal boju za pravice. Boj žena vsega sveta za svoje pravice je bil dolg in vztrajen. Brez dvoma pa so enakopravnost in vse ostale pravice, ki so jih ruske žene dobile z oktobrsko revolucijo, imele velik odmev v vseh ženskih gibanjih, hkrati pa je bil to dokaz, da so njihova prizadevanja vsaj nekje rodila uspeh.

Iz zgodovine vemo, da sprva socialistične stranke niso bile naklonjene ženskim gibanjem. Znana borka za ženske pravice Klara Zetkin je izjavila: »Brez pomoči moških, da včasih celo proti njihovi volji, so stopile ženske pod zastavo socializma in bodo tudi ostale. Pod to zastavo se bodo bojevale za svojo osvoboditev, za svojo človeško enakopravnost.«

Tudi slovenski socialisti in naprednjaki niso mislili dosti drugače kot njihovi evropski vrstniki. Dokler je slovensko žensko delo na narodnem področju, so politični in kulturni predstavniki slovenskega meščanstva dovolj blagohotno in včasih celo spodbujajoče spremljali delo naprednih žena v javnosti. Brž ko pa so ženske zahtevale enakopravnost, je bilo te naklonjenosti konec.

V boju Slovenk za enakopravnost je prišlo do večje organiziranosti šele okoli leta 1900. Tako je leta 1897 v Trstu začel izhajati prvi slovenski ženski list Slovenka, v Idriji pa je bilo ustanovljeno prvo socialistično žensko društvo Veda. V tem društvu so mnogi videli možnost, da se bo morda okrog njega razvilo splošno proletarsko gibanje. A na žalost je društvo prenehalo delovati že 1911. leta.

Veliko razočaranje je bila volilna reforma leta 1907 v Avstro-Ogrski, ki ni dala volilne pravice ženskam, čeprav so se socialistični poslanci v parlamentu zanjo zavzemali.

Med prvo svetovno vojno se je žensko gibanje na Slovenskem ponovno razmahnilo. Protestna zborovanja žena so bila vedno bolj pogostna in so prenehala šele ob koncu vojne. Takrat so Slovenke upale, da bo nova država uvedla enakopravnost žena v vseh pogledih. Vendar se to ni uresničilo. Medtem ko so ženske v Avstriji, Češkoslovaški in Madžarski, torej na območju nekdanje Avstro-Ogrske, pridobile volilno pravico, tega Slovenkam ni uspelo do leta 1945.

Prva stranka, ki se je zavedala, kako pomembno je žensko gibanje, je bila socialistično komunistična stranka. Ta je 1920. leta objavila v Rdečem praporu manifest Kominterne, ki poziva žene, naj vstopajo v vrsto komunistične internacionale in naj ustanavljajo lastne legalne ali pa ilegalne organizacije. Od tedaj je komunistična partija Jugoslavije ženskim gibanjem dajala vse večji pomen. Predvsem je poskušala vključiti v lastne vrste in druge ženske organizacije čimveč žensk delavk, uradnic, saj so do tedaj v ženskih organizacijah delovale predvsem ženske iz meščanskih krogov. Kakšno vlogo lahko odigrajo ženske, je vse, tudi KPJ, prepričala tako imenovana ženska vstaja v Trbovljah, Zagorju in Hrastniku leta 1930. Tedaj so delavske žene trboveljskega revirja z geslom »Dela ali pa kruha«, demonstrirale pred rudniško upravo.

Vodstvo KPJ je od tedaj dajalo ženskim gibanjem večji pomen. Pravilnost takega ukrepanja se je pokazala v polni meri šele med NOB, ko so žene — partizanke, in še bolj ilegalke, veliko pripomogle h končni zmagi.

S. Z.

Igrače so lahko nevarne

Igrače so lahko nevarne za najmlajše. Lahko povzročijo odrgnine, vreze ali pike. Če zaradi tega nastopi gnojenje, je treba takoj poiskati zdravniško pomoč. Seveda pa mora vsaka mati imeti pri roki obvezo za prvo pomoč in alkohol za razkužitev.

Pogosto se otroci zadušijo zaradi okrogle frnikule ali gumba, ki ga staknejo v materinem šivalnem priboru. Tujek v nosu, ušesu ali očesu je nevaren in ga lahko odstrani le zdravnik.

Pogostne pa so tudi zastru-

pitve z neprimernimi igračkami. Gre predvsem za svinčene igrače; poznamo jih v obliki vajakov in orožja. Če otrok pogoltno svinčeno kroglico, se lahko zastrupi. Takšna zastrupitev se kaže v bruhanju, slabosti in trebušnih krčih. Kronična zastrupitev pri otrocih je možna tudi v primerih, ko otrok dlje vdihava svinčene hlape. Zidovi starih sob na primer vsebujejo več plasti svinčnih barv. V Filadelfiji so samo

v letu 1962 zabeležili 244 primerov zastrupitve otrok s svincem.

V vseh nezgodnih primerih in primerih zastrupitev moramo takoj poiskati zdravniško pomoč. Starši ne smejo »izgubiti« glave, temveč takoj poiskati pravega zdravnika. Še bolje — seveda — pa je izogibati se nakupu nevarnih igračk. Tudi tistih, ki so sestavljene iz drobnih plastičnih delov, ki jih otroci tako radi vtikajo kamorkoli.

Kihanje je zdravo

»Ne zadržujte kihanja, ker lahko dobite srčni napad!« pravijo nekateri ameriški zdravniki. Po mišljenju teh zdravnikov imamo namreč dve vrsti kihanja: tisto, ki ga povzroči prehlad in drugo, ki je popolnoma mehanično, in je pogostejša posledica najobičajnejših draženj nosne sluznice.

Povejmo nekaj o tem mehaničnem kihanju, kot ga imenujejo ameriški zdravniki. To kihanje lahko povzroči že najmanjši delček prahu, ki pride na nosno sluznico. Če kihanje, povzročeno na ta način, zadržujemo, ima to lahko težke posledice, ker je kihanje povezano z delovanjem srca in cirkulacijo krvi. Prav zato lahko pride do srčnega napada.

Zato, če čutite potrebo, kar kihnite. Seveda vedno dajte na nos robec, ker nikdar ne veste, ali ste kihnili zaradi mehaničnih dražljajev ali zaradi prehlada. To pa tudi zahtevajo pravila lepega vedenja.

Jajčne lupine

Kadar uporabljamo in razbijamo jajca, niti ne slutimo, da morejo biti jajčne lupine tudi koristne, predvsem — za umivanje steklenic. Dobro jih zdrobite in denite v umazano in mastno steklenico. Dodajte nekaj vode in vse dobro stresite. Učinek bo odličen.

Prav tako so jajčne lupine koristno gnojilo za sobne rastline. Denite jih v posodo, s katero vsak dan zalivate lončnice. Videli boste, da vam bodo rastline odlično uspemale.

Za mlade mame

Svojega otroka navadite že od prvih dni na svež zrak. V začetku pustite otroka pri odprtem oknu samo minuto ali dve, kasneje, ko se že privadi, je ta čas lahko daljši. Še bolje pa, če dobro oblečenega nesete v vrt ali bližnji park. Otroci, ki se že v začetku navadijo na zrak, pa tudi na mraz, so mnogo od-
pornejši.

Kotiček za ljubitelje cvetja Svetuje ing. Anka Bernard

Ob jesenskem urejanju vrta

Dokler ne nastopi hud mraz, imamo še nekaj časa za sajenje grmovnic. Seveda opravimo to delo čimprej, da nam zmrzla zemlja ne prekriža vseh načrtov. Z zasaditvijo trajnih rastlin, posebno še grmovnic, bomo precej zmanjšali vrtna dela, okrasne grmovnice pa nas bodo vsako leto presenetile z bujnim cvetjem in vedno lepšo zelenjavo.

Pred zasajanjem moramo dobro razmisliti, kako bomo uredili vrt, da lahko določimo sadikam takoj pravo mesto. Ko zasajamo mlado drevesce ali grm, moramo vedeti njegove posebne zahteve, prav tako pa tudi, kako se bo sedaj še majhna sadika sčasoma razrasla.

Zelenjavne grede naj bodo na sončnem delu vrta, vendar ne med cesto in hišo. Predhišni vrt naj služi le v okras. Ob zelenjavnih gredah zasadimo na meji jagodičevje. Za lepo ureditev vrta je zelo važna pravilna razporeditev sadnega drevja. Kdor hoče imeti več sadnega drevja na majhnem prostoru, naj ob sosednji meji zasadi sadni špalir. Tako pridobimo tudi dragocen prostor za manjšo vrtno trato. Sicer pa razdelimo nekaj nizkodebelnih sadnih dreves med trato, vendar ne v vrsti kot v sadni plantaži.

Ob sosednjih mejah, kjer želimo zapreti nezaželene poglede v vrt, zasadimo višje grmovnice: na soncu zlato rumeno horsitijo, rožno rdečo vajgelijo, belo Van Houttovo spirejo in podobno, v senci pa bolje uspeva pamela z okrasnimi plodovi preko zime. Čimbolj pa se izogibajmo grdih betonskih ograj, če pa jih že imamo, jih zakrijmo z zelenjem.

V predhišnem vrtu zasadimo najlepše cvetne grmovnice v družbi vrtnic in trajnic. K njim se vedno dobro podajo zimzelene brini, lovrikovci, lonicere in tise. Od cvetnih grmovnic so zelo priljubljene zlato rumene potentile in rožnate bumalдове spireje, ki se najbolj počutijo v sončni legi. Rdečelistni češmuni so poleg gornjih primerni tudi za nizke, žive meje ob cestah, ker zrastejo le dober meter visoko in dobro prenesajo obrezovanje.

Na kraju pa še nasvet: da ne boste predaleč hodili po razne grmovnice, naj povem, da jih lahko kupite tudi v Kranju, in sicer v vrtnarji Planina, poleg pokopališča.

NE KUPUJTE

NEKVALITETNEGA TEKSTILA

Če želite dober nakup tekstilnega materialnega blaga, si oglejte in izberite med kvačitetnimi in priznanimi izdelki

TEKSTILINDUS KRANJ

Storitvena dejavnost zastaja

Od 19 podjetij storitvene dejavnosti jih 11 dosega manj sredstev za sklade kot lani — Občuten padec domačih gostov v turizmu

Na Jesenicah je 19 podjetij, ki spadajo na področje storitvene dejavnosti s prek 1200 zaposlenimi, od tega v trgovini 300, v gostinstvu 220, v obrti 400 in v komunalni dejavnosti 300. To so samo delavci iz »domačih« podjetij, medtem ko storitveno dejavnost opravljajo tudi druga podjetja, ki imajo sedež zunaj občine. Vsa podjetja storitvene dejavnosti so se več ali manj razvijala vzporedno z materialno rastjo Zelenarne. Ta enostranska usmerjenost se danes marsikateremu podjetju krepko maščuje. Tovariš Bogo Frišnik, predsednik odbora storitvenih dejavnosti pri občinskem sindikalnem svetu Jesenice, je dejal: »Bili smo prepričani, da težave v Zelenarni ne bodo nikdar take in tolikšne, da bi s tem prišlo v kritičen položaj tudi druge dejavnosti. Položaj podjetij storitvene dejavnosti trenutno še ni kritičen, vendar se podjetja že pospešeno ukvarjajo z iskanjem novih kupcev za njihove storitve.«

So pa tudi v tej panogi primeri, ko nekateri čakajo rešitve od zgoraj in od znanj, brez lastnega angažiranja. Seveda bo to čakanje lahko precej drago.

Po podatkih iz devetmesečnega poslovanja je celotni dohodek storitvene dejavnosti na isti ravni ali pa v rahlem preseganju. Tako ima npr. trgovina indeks 100, gostinstvo 107, obrt 107 in komunalna dejavnost 117. Pri trgovini je največji izpad zaradi zmanjšanja prometa z železom pri podjetju Univerzal.

Zaradi večjih materialnih stroškov in večjih obveznosti do družbe v obliki vod-

nega prispevka, prispevka za uporabo mestnega zemljišča, večjega prometnega davka na pijače, visokih obveznosti v obliki obresti od poslovnega sklada, je ostanek dohodka podjetij manjši razen pri obrti.

Razdelitev ostanka dohodka med sredstva za osebne dohodke in skladom splošne porabe kaže, da je za osebne dohodke razporejeno veliko več sredstev, kot bi to bilo pričakovati glede na dosežene poslovne rezultate.

Od 19 podjetij storitvene dejavnosti v jeseniški občini jih ima kar 11 manj sredstev za sklad splošne porabe, od tega 6 podjetij polovico manj. V večjih podjetjih bi zaradi zmanjšanja obsega poslovanja morali zmanjšati število zaposlenih, vendar bo-

do to občutljivo vprašanje na ta način reševali šele v skrajni sili.

Od mednarodnega turističnega leta so v jeseniški občini pričakovali več, kot pa je prineslo zaslužka. Če primerjamo prvih letošnjih devet mesecev z enakim lanskim obdobjem, pridemo do naslednje ugotovitve:

Število gostov se je povečalo od 63.300 na 63.900 ali za 1 odstotek. Pri tem je zabeležen nadaljnji padec domačih gostov od 38.300 na 37.100. Prenočitve so se zmanjšale od 219.800 na 180.000 ali za 18 odstotkov.

S turizmom v jeseniški občini nekaj ni v redu. Sami objekti za turizem ne dajo ničesar, če so za domačega ali tujega gosta zaradi visokih cen težko pristopni. Zato bo nujno potrebno spremeniti odnos do domačega in tujega gosta in prilagoditi cene njihovi kupni moči.

Jože Vidic

Spremembe pravilnika o nošenju železničarskih uniform

Po vojni so pri železnici večkrat menjali pravilnike o kroju službene obleke. Znano je, da nosijo uniformo vsi zaposleni pri železnici. Zaradi ekonomskih, organizacijskih in drugih sprememb je danes železnica delovna organizacija kot vse druge. Zato tudi niso več potrebne uniforme za vse zaposlene. Pri Združenem železniškem podjetju v Ljubljani so se odločili spremeniti predpise o nošenju službene obleke. Tako bodo od sedaj imeli službene obleke le šefi postaj, prometniki, sprevodniki in vrtarji. Vsi ti prihajajo neposredno v stik s potniki. Ostalo osebje, ki dela pri tovornem prometu, bo imelo le kape in delovne obleke. Od

sedaj naprej bodo smeli nositi železničarji uniformo, razen med delovnim časom seveda, le ob svečanostih in vedno, kadar bo potrebno z uniformo pokazati pripadnost tej delovni organizaciji. Omenjeni sklep je bil sprejet deloma tudi zaradi varčevanja. V pravilniku o nošnji službene obleke so izpuščena tista delovna mesta, na katerih bi morali delavci že zaradi varnosti potnikov (prehodi čez progo) nositi uniformo. V zvezi s tem bodo sprejeli potrebne spremembe pravilnika. Del sredstev, ki jih bodo prihranili na ta način, bodo porabili pri delitvi osebnih dohodkov, o čemer bodo še sklepali samoupravni organi.

Oktober med slovenskimi vojaki v Avstro-Ogrski

Maja 1918 je nezadovoljstvo vojakov avstrijske armade na Zg. Štajerskem doseglo višek. V prvih dneh maja je izbruhnil upor najprej v Judenburgu, nato v Murauu in konec maja še v Radgoni. Že nekaj časa je bilo v kasarnah občutiti neko napetost. Vojaki so vsak trenutek pričakovali, da jih pošljejo na fronto, razen tega pa je bilo tudi oskrbovanje s hrano vedno slabše. V kasarnah je bilo največ Slovencev ter Italijanov. Napetost in uporniško razpoloženje so stopnjevali in usmerjali povratniki iz ruskega ujetništva.

V Judenburgu je v nedeljo, 12. maja, zvečer vodstvo upora dalo znak za napad na skladišča municije, železniško postajo ter vse važnejše točke mesta. Med voditelji upora so bili desetnik Hafner, vojak Možina, četovodja Rogelj in še drugi. Uporni vojaki so hoteli konec vojne in vrnitev domov. Napravili pa so veliko napako, ker niso takoj onemogočili komandnega kadra. Skupina oficirjev je tako lahko obvestila o dogodkih vojaško poveljstvo v Gradcu in zahtevala pomoč. Vojaki graškega poveljstva so razorožili uporne vojake in začeli loviti ubežnike.

Podobno kot v Judenburgu je bil vzpostavljen red in so bili razoroženi vojaki tudi pri drugih dveh večjih uporih v Murauu in Radgoni.

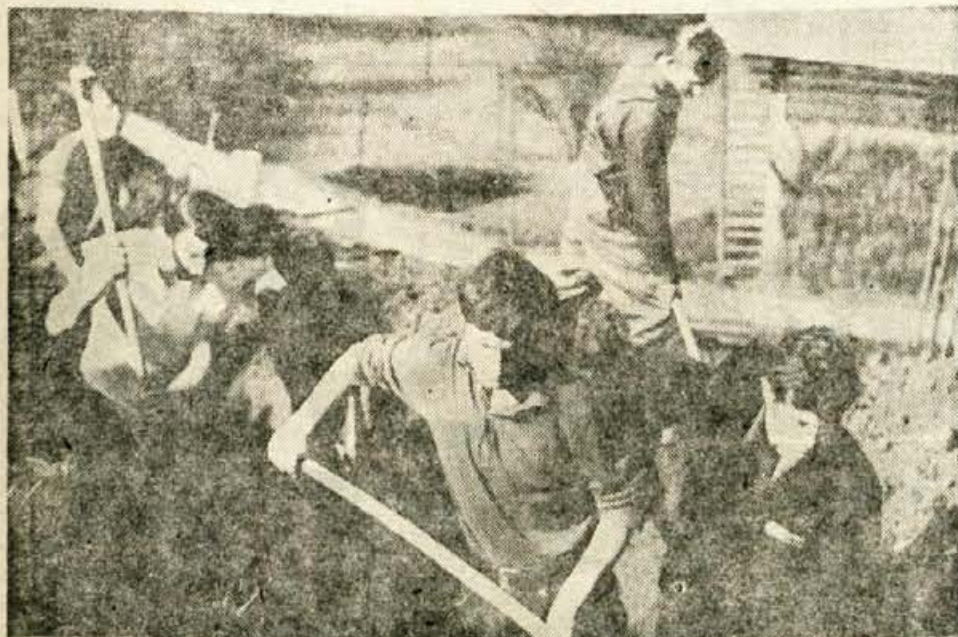
Upori slovenskih vojakov v avstro-ogrski armadi so bili le del dogodkov, ki so pretresali avstro-ogrsko cesarstvo v času, ko je že vse kazalo, da bo vojne konec in, da Avstro-Ogrska ne bo stala ob strani zmagovalca. Vojaški upori so med drugim kazali na politična, nacionalna in socialna nasprotja habsburške monarhije. Bili so del tistih sil, ki so pospešile razpad avstro-ogrškega cesarstva. Monarhiji je očitno grozil tudi gospodarski polom.

Glasno so se pojavljale zahteve narodov avstro-ogrškega cesarstva po odcepitvi in samostojnosti. Odmevi oktobrske revolucije so v množicah stopnjevali revolucionarnost, zahtevali so mir in reševanje socialnih vprašanj.

Vračanje vojnih ujetnikov iz Rusije je bil eden od vzrokov za uporno razpoloženje slovenskih vojakov. Povratniki iz Rusije so se bili kot ujetniki pridružili mednarodnemu gibanju ujetnikov v Rusiji po oktobrski revoluciji, posebno še, ker so se takrat uresničevale zahteve po miru, ki jih je razglasila boljševiška partija. Socialistična revolucija je bila zanje pojem svobode, konca vojne in vrnitve domov. V tem smislu so tudi razširjali uporniške ideje po vrnitvi iz ruskega ujetništva. Vojake, naveličane vojne, stradanja in umiranja za tuje cilje, je bilo zato lahko pridobiti za upor. Razen tega so uporne vojake podprli tudi delavci s stavkami in demonstracijami za konec vojne.

Spomladi 1918 so se uprli češki vojaki v Rumburku, potem srbski vojaki v Fünfkirchenu, slovaški vojaki v Bratislavi in Kragujevcu ter ukrajinski in poljski vojaki na področju Lubina. Proti koncu leta 1918 so upori prenehali. Takrat pa je tudi politična in gospodarska kriza avstro-ogrškega cesarstva dozorela.

L. M.

UČENCI POKLICNE SOLE PRI GRADNJI SKOFJELOŠKEGA VODOVODA — Pretekli četrtek in soboto so učenci poklicne šole iz Škofje Loke zamenjali vojake škofješkega garnizona, ki pomagajo graditi vodovod. Kakih 100 učencev je kopalo jarek in polagalo cevi v Poljanah. Delo jim je kljub strmemu terenu in težki zemlji šlo dobro od rok. Foto: Malovrh

Sšolskih Sklopi

Pod mogočnimi Julijci

Ze dlje sem si želel, da bi si поблиže ogledal mogočne Julijce, ne samo na razglednici. Ta želja se mi je izpolnila v torek, 17. oktobra, ko smo šli na izlet proti Kranjski gori.

Zjutraj je kazalo, da bo slabo vreme, potem pa smo bili zadovoljni, saj nas je sonce lepo grolo. Po dolgi, a vendar lepi vožnji smo prispeli v Kranjsko goro. Usta-

vili smo se ob prvem hotelu — Erika. Potem smo si ogledali vas. Je srednje velika, z majhno cerkvico. Tu je veliko gorenjskih hiš okrašenih z dišečimi rdečimi nageljni. Ob cesti se vije prelepa Sava Dolinka. Tu je bilo tudi veliko turistov. Še več pa jih bo pozimi, ko jih privabi Kranjska gora. Najlepše, kar oživlja to vasico, pa so mogočni Julijci, prečudoviti v vseh jesenskih barvah. Posebno zanimiv je Vršk. Mislili smo iti prek njega, pa je bilo predaled, čeprav je čez prelaz speljana lepa asfaltirana cesta.

Teško se je bilo posloviiti od vsega tega. Vendar smo morali kmalu domov, saj nas je naslednji dan zopet čakalo učenje. Na prijeten izlet je ostal samo še spomin.

Stefan Kožar, 4. a.
osnovna šola
Matija Valjavec,
Preddvor

Vam v pouk

Kdo je Ludvik van Beethoven?

Prav tako kakor Mozart je tudi Beethoven znamenit, svetovno znan skladatelj in glasbenik. Rojen je bil v nemškem mestu Bonnu, leta 1770. Kot šestleten fantič je že igral klavir na nekem koncertu. Enajstleten pa je že znal komponirati. Skladal je čudovito lepe skladbe za klavir in druge instrumente. Tudi lepo opero Fidelio je uglasbil. Toda pomislite! Čudoviti glasbeni mojster je s 30 leti težko obotel in popolnoma oglušel. Nič več ni mogel slišati čudovite harmonije svojih skladb in melodij svojih pesmi. Kljub temu pa je še vedno pisal in ustvarjal prelepe glasbene dela, ki jih še danes igrajo in poslušajo po vsem svetu. Umrl je na Dunaju leta 1827.

Lenin in oktobrška revolucija

Ime Lenin je verjetno poznano vsakomur. Ali pa tudi veste, kdo je to bil? Njegovo pravo ime je Vladimir Iljič-Lenin. Rojen je bil leta 1870 v Rusiji. V njegovih časih je živel rusko delavstvo težko življenje. Bogataši — buržoazija s carjem na čelu — so ga zelo izkoriščali in delati so morali tudi dečki in deklice vaših let. Zato so bili nezadovoljni in so potrebovali voditelja za vstajo. To je bil Lenin. Leta 1917 je izvedlo delavstvo in vojska, ki ju je vodil Lenin, veliko revolucijo, po kateri je prišla vsa oblast v roke delavcev. Rusija je postala prva socialistična država. Letos je 50 let od te revolucije, zato so prav te dni tudi v socialistični Jugoslaviji številne proslave.

In sedaj še kratka zgodba o tem velikem možu.

Deček iz sela Jam je v roki nesel prazno košarico.

Pot mu je bila znana: polje, rečica, most čez rečico. Onkraj mostu pa je vodila steza navkreber. Na griču je za visokim drevjem stala bela hiša s stebri.

Nedaleč od te hiše je deček došel moža v modri srajci in copatah.

Deček mu je rekel:
»Tu živi Lenin.«

Mož si je porinil čepico z velikega čela na zatilnik, se namrščil od sonca in pogledal dečka.

»Iz mesta bo,« je deček pomislil in dodal:

»Naš kraj je znamenit. Ljudje iz mesta pogosto prihajajo semkaj.«

»Lep kraj,« je pritrdil mož v modri srajci.
Drug vstric drugega sta šla dalje.

Deček je rekel:

»Rad bi videl Lenina.«

»Zakaj?«

»Nu, kaj se to pravi: zakaj! Da bi vedel, kakšen je.«

»Navaden. Pravijo, da je podoben meni. Kar razločiti naju ni.«

»Nu, kakopak... da vaju ne bi bilo razločiti!«

Mož se je veselo zasmel in vrgel glavo nazaj:

»Torej misliš, da mi ni podoben?«

Deček je pogledal po njegovi srajci in po copatah.

»Mar hodi Lenin v modri srajci? Ta nosi črni suknjič ali pa častniško bluzo...«

Med takim pogovorom sta ne vedoč kdaj, prišla do visokih dreves, za katerimi je stala hiša s stebri.

Mož v modri srajci se je ustavil.

»Kako ti je pa ime, dečko?« je vprašal. »Kam greš?«

»Miša me kličejo. Grem pa v sovjetsko gospodarstvo po zelje.«

»Nu, torej je tvoja pot naravnost, moja pa v stran. Zbogom, Miša.«

Deček je šel sam naprej. Na poti je poleg gradice stala ženska z grabljami. Ko je prišel deček do nje, se je oprla na grablje in vprašala:

»O čem sta neki govorila z Leninom?«

Deček je postavil košarico na tla in hotel steči nazaj.

Toda Lenin je bil že odšel.

Očka goban in njegovi jurčki

Daleč v gozdu pod smreko na mehkem mahu je živel gobanova družinica. Bili so srečni. Okoli njihovega doma so skakljali zajčki in srnice. Tudi gozdni lazar jih je večkrat obiskal. Mirno življenje gobanove družinice pa se je kmalu končalo. V gozd je prišla stara žena in odrgala dobrega očka gobana. Dala ga je v veliko košaro in odnesla domov. Se visoka smreka je zajokala, smilili so se ji gobanovi otročki.

Mateja Zgajnar, 2. b.
osnovna šola Matija
Valjavec, Preddvor

ŠAH

Dragi pionirji!

Od danes naprej bomo na tej strani vsako soboto objavljali nekaj vrstic o šahu. Verjetno bodo mnogi od vas tega veseli, saj bodo lahko na ta način obogatili svoje znanje iz te lepe, zanimive in koristne igre, ki jo danes igra milijone ljudi na svetu. Mogoče so ravno med vam nasledniki Tatja, Gligoriča, Parme...

Verjetno se vam bo zdelo učenje šahovske abecede, in mogoče še kaj drugega, dolgočasno, vendar pa vam bo to potrebno pri nadaljnjem učenju in vaš trud bo poplačan.

Po teh uvodnih besedah še nekaj o zgodovini šahovske igre: nastala je v Indiji pred več kot dvema tisočletjema. Za njen nastanek so značilne mnoge legende, ki pa seveda niso točne. Iz Indije je prek Perzije prišla v Evropo in se tu zelo razširila. Tako so sedaj šahovske velesile prav tu: Sovjetska zveza, Jugoslavija, Madžarska, CSSR... Edino ZDA in Argentina sta nekoliko močnejši.

Toliko za danes, dragi pionirji. Prihodnjič pa bomo začeli z resnejšim delom.

Vlasto

Moj muček

Izmed domačih živali imam najraje mucka. Velikokrat se igrava. Je tigrast in majhen. Dobil sem ga pri teti Meti. Ko sem ga prinesel domov, je bil zelo boječ. Kmalu se je navadil na novi dom. Najraje leži na časopisu v drvarnici. Ko ga zjutraj pokličem, takoj priteče. Potem mu dam jesti in počakam, da mu hra-

ne ne poje drug maček. Ko pridem iz šole, me že čaka. Potem gre za menoj, da mu dam jesti. Večkrat gre loviti miške. Zvečer ko pride z lova, gre ležat.

Tako sem opisal mojega mucka.

Jani Stros, 4. a.
osn. šola Matija Valjavec,
Preddvor

Mladoletno prestopništvo v kamniški občini

Mladino je treba pravočasno zaposliti

Velikokrat je za prestopke mladih ljudi kriva pomanjkljiva in zanemarjena vzgoja — Največ prestopnikov izhaja iz tistih družin, kjer so starši nekvalificirani delavci

Na zadnji seji kamniške občinske skupščine so odborniki med drugim razpravljali tudi o poročilu o mladoletnih prestopnikih v občini od 1964. do 1966. leta.

Iz poročila je razvidno, da je število mladoletnih prestopnikov v občini v tem času vsako leto naraščalo. Tako je skrbstveni organ 1964. leta obravnaval 10 prestopnikov, 1965. leta 32 in 1966. leta 37. Večina teh stalno prebiva v kamniški občini. Zanimivi pa so tudi podatki, da največ prestopnikov izhaja iz tistih družin, kjer je več otrok, kjer so starši nekvalificirani delavci in da jih je med njimi največ takšnih, ki niso uspešno končali osnovno šolo. Razen tega ti prestopniki niso vključeni v delo v nobeni družbenopolitični organizaciji ali pa so samo člani. Največkrat pa tudi niso zaposleni.

Med prekrški prevladujejo tatvine, vlomi, nedovoljena

V radovljjski občini okrog 2000 mopedov

V septembru so v radovljjski občini registrirali 1430 mopedov, in sicer največ na področju krajevnega urada Radovljica in Begunje (506), dalje Bleda (458), Bohinja (321) in najmanj na področju krajevnega urada Podnart (145). V Radovljici menijo, da je ostalo neregistriranih še približno 500 mopedov, katerih lastniki čakajo, da jih bodo registrirali po novem letu ali spomladi. Po teh podatkih torej lahko zaključimo, da je v radovljjski občini okrog 2000 mopedov.

V tretjem letošnjem tromeščju (julij, avgust, september) so v radovljjski občini na novo prvič registrirali 138 motornih vozil, in sicer 110 osebnih avtomobilov, 6 tovornih avtomobilov in 22 motornih koles. Za vozniške izpite se je v tem času prijavilo nekaj čez 200 občanov, uspešno pa je opravilo izpit 119 kandidatov (nekaj več kot polovico).

uporaba motornih vozil itd.

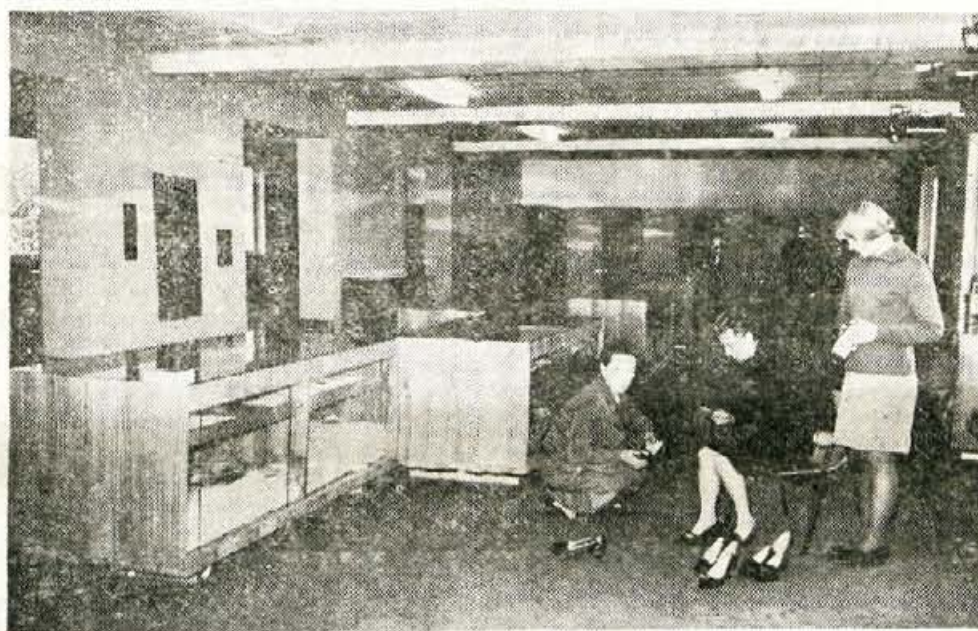
Vzrokov za nenehno naraščanje prestopništva v občini, kakor ugotovljajo v poročilu, je prav gotovo več. Na prvem mestu je zaenkrat zanemarjena in pomanjkljiva vzgoja, sledijo slabi zgledi v družini, brezposelnost staršev, slabi filmi in literatura, neorganizirano izkoriščanje prostega časa itd.

Ko so odborniki razpravljali, kako zmanjšati naraščanje števila mladoletnih prestopnikov in prestopkov v občini so poudarili in hkrati sprejeli sklep, da je treba ustanovljati in utrjevati družbene službe na vzgojno-varstvenem področju. Večjo pozornost bo treba posvetiti predvsem ustanavljanju vzgojno-varstvenih ustanov za predšolsko in šolsko mladino. Posebej so še poudarili, da je za tiste mlade ljudi, ki po končani osnovni šoli ne nadaljujejo solanja, treba obvezno najti zaposlitev. Predlagali pa so tudi naj se poostri odlok o javnem redu in miru in da naj pristojni organi (hišni sveti, družbenopolitične organizacije) pravočasno opozorijo javno tožilstvo, da starši zanemarjajo roditeljske dolžnosti. Se posebno pozornost pa naj bi v prihodnje vzgoji mladih, predvsem prestopnikov, posvečala mladinska organizacija. Sklenili so tudi, da se v občini sestanejo vsi socialni delavci in se pogovorijo o vseh teh problemih.

A. Zalar

Med Posavcem in Podnartom je Vodna skupnost Gorenjske pred kratkim končala z letošnjim urejevanjem levega obrežja Save. Na tem mestu je Sava pri vsakih poplavih odnašala zemljo in grozila, da bo prišla do ceste. Z deli bodo nadaljevali prihodnje leto. — Foto Franc Perdan

SALON MODE NA BLEDU — Tovarna čipk in vezenin je že v mesecu juliju odprla v svojih prostorih na Bledu Salon mode, kjer prodaja svoje izdelke. Razen čipk, vezenin in ženskih čipkastih oblek imajo na voljo tudi izdelke Domžale in Peko Tržič. Ženska modna oblačila za svečane prilike izdelujejo tudi po naročilu. Vsak ponedeljek, sredo in petek pa imajo v Salonu mode strokovno posvetovanje s strankami pri izbiri blaga in krojenju oblek. V novembru bodo kot prvi v Sloveniji priredili vsak teden tudi strokovni posvet o izbiri volne za pletenje in kvačkanje. Salon mode na Bledu je odprt vsak dan od 8. do 12. in od 14.30 do 18. ure. — Foto: F. Perdan

obvešča potrošnike, da prireja v dneh od 5. do 16. 11. 1967 v prostorih Delavskega doma v Kranju

RAZSTAVO IN PRODAJO pohištva ter športne opreme

Sodelujejo:
MEBLO — Nova Gorica
MARLES — Maribor
STIL — Koper
BREST — Cerknica
22. JULIJ — Idrija

KRASOPREMA — Dutovlje
ALMIRA — Radovljica
RASICA — Gameljne
ELAN — Begunje
ALPINA — Žiri
UNIVERSALE — Domžale

Odobravamo potrošniške kredite
Pohištvo brezplačno montiramo
in dostavljamo do 30 km. Konkurenčne cene

Za obisk se priporoča
KOKRA — KRANJ

Program letovanja 45 Jugoslovanov na Poljskem v času od 6. do 21. avgusta letos, objavljen v prvi številki Rekreacijsko športnega informativca, ki ga izdaja občinski sindikalni svet Kranj, nekako konec junija letos, me je prvič senzani z možnostjo, da sorazmerno zelo paceni preživim letošnje počitnice na Poljskem. Od nas kar precej oddaljena slovaška dežela, ki je zlasti v II. svetovni vojni pretrpela strahotna uničenja, mi ni bila povsem neznana. Kot mlad dijak sem hlastno prebiral Sienkiewiczzeve romane Z ognjem in mečem, Križarji, Mali vitez in druge in se tako v precejšnji meri seznanil z zgodovinskimi dogajanjmi, miselnostjo in razmerami, v katerih je nekoč živel poljsko ljudstvo, večno preganjano iz vzhoda in zahoda. Podobno usodo kot v daljni preteklosti je poljsko ljudstvo doživljalo vse do osvoboditve 1945. leta.

Vabljen program z obiski in ogledi Krakova in okolice, poljske Slezije s Katovicami, Varšave, Auschwitza (Oswieczina), mazurskih jezer in svetovno znanih mest na Baltiku — Gdanska, Gdinije in Sopota za 1200 N din, v katere so vključene tudi potrebne devize — na Poljskem imajo zlate, vse to me je kar hitro dovedlo do odločitve, da se letos udeležim tega potovanja in letovanja.

Menim, da je treba že ugodoma poudariti, kar mnogim ni znano in kar tudi meni ni bilo vse do prihoda na Poljsko, znano, da Novogoričani gojijo že par let tesnejše stike s Poljaki, konkretnije s predstavniki poljskega ministrstva za kemično industrijo in da je plod teh stikov dogovor, da se vsako leto izmenja 45 Poljakov in prav toliko Jugoslovanov, bolj Slovencev, v poletnih mesecih pri nas na morju oziroma na Poljskem. Prav ta dogovor in potrebna razpoložljiva sredstva omogočajo recipročne izmenjave in sorazmerno ceneno bivanje v eni in drugi državi.

Letos premalo seznanjeni s podrobnostmi tega zanimivega potovanja in letovanja na Poljskem smo se v soboto, 5. avgusta, zjutraj ob 6. uri zbrali na ljubljanskem kolodvoru le trije Kranjčani in trije Skofjeločani in komaj smo se bežno seznanili, že sta pristopila goriški vodja potovanja tov. Hön in njegova pomočnica Sonja, ki sta nas pričela seznanjati s pisano skupino 36 Novogoričanov, med katerimi je bil tudi novogoriški čtet. Smeha in petja je bilo že na ljubljanskem kolodvoru, ko smo se namestili v rezervirani vagon brzovlaka Milano — Trst — Ljubljana — Maribor — Dunaj — Warszawa — Moskva. V Celju se nam je pridružila še skupina 4 Celjanov in komaj smo se dobro razmestili, seznanili in v znak tovarštva poskušali razne vrste žganih pijač iz vseh koncev Slovenije, že smo bili na meji v St. Ilju. Kmalu so bili pregledani individualni in skupinski potni listi in opremljeni s potrebnimi žigi, cariniki so nam prijazno voščili prijetno potovanje in hitro so se zvrstila mimo nas avstrijska mesta Graz in Bruck, zanimiv je bil pogled na semerinške strmine in hotele, pa še Wiener Neustadt in že smo pripeli na Dunaj.

Tu smo prvič izstopili okrog pol petih popoldne na južnem kolodvoru in si najprej ogledali vzhodni kolodvor (v isti ogromni stavbi), od koder bomo nadaljevali vožnjo, nato pa si v rahlem

dežju ogledali bližnjo okolico. Pritegnil nas je čudovit Belvedere z ogromnim, zelo strokovno negovanim parkom, kjer se je nekoč košatil avstrijski princ in vojskovodja Eugen in kjer so sedaj razstavni prostori avstrijskega slikarstva in kiparstva iz XIV. in XVIII. stoletja, žal zaradi pozne ure že nedostopni. Po dobri večerji v kolodvorski restavraciji smo se ob 22. uri zopet vkrcali v rezerviran vagon, sedaj že na vzhodnem kolodvoru in se odpeljali v noč. Okrog 1. ure ponoči smo se pripeljali na mejno avstrijsko postajo Hohenau oziroma prvo češkoslovaško postajo Breclav. V dobri uri smo prestali mejne formalnosti in ponoči smo prevozili nekaj ur po slovaških tleh do Moravske Ostrave in ne kaj kasneje do Tešina, kjer smo se poslovili od češkoslovaških in se prvič поблиže seznanili s poljskimi obmejnimi organi in cariniki. Dve mladi, prijazni poljski carinški uslužbenki sta nas kmalu seznanili s poljsko stvarnostjo, temeljiteje preiskali v našem delu rezerviranega vagona neko potnico — Poljakinjjo, ki je vstopila na neki slovaški postaji in menda pri nas iskala zaščite zaradi nešteti kovčkov, paketov in paketičev. No, kar do-

bro je prešla ta podrobnejši pregled in tudi mi smo se z njo oddahnili.

Kmalu za tem je vlak zavozil na obmejno poljsko postajo Zebřidowieze v poljskih Tatrah in precej krmežljav: smo v južni meglj zapustili vagon ter se z vso našo «kramo» zvrstili izven kolodvora pred avtobusom starinskega videza, ki nam je bil posled vseh 15 dni našega bivanja na Poljskem naše edino, a tudi zanesljivo vozilo, saj nas je prepeljalo prek 3000 km širom po Poljski. Vedno nasmejani, dobrodušni pan Edvard Janiszewski, naš šofer se je že postavil na streho avtobusa, kamor je ob pomoči prijaznega, elegantnega pana Paweleka, načelnika ministrstva kemične industrije iz Warszawe, in seveda tudi ob naši kmalu bila zložena vsa naša prtljaga. Pan Pawelek je bil posled stalni spremlje-

Taka malica nas je redno od tod čakala, kjerkoli smo zajtrkovali na Poljskem.

Po krajšem postanku smo se poslovili od tega prijaznega gorsko-letoviškega kraja ob jugozahodni meji Poljske in se odpeljali naravnost do Krakowa, kjer smo se zadržali 7 dni, ko smo si podrobneje ogledali samo mesto in odkoder smo napravili nekaj izredno lepih in zanimivih izletov v bližnjo in daljno okolico na jugu Poljske. V Krakowu smo se ustavili v študentskem naselju, ki ga sestavlja več 4- in 5-nadstropnih blokov za okrog 2000 študentov znanih krakowske jagelonske univerze. V poletnih mesecih se trije bloki spromene v mednarodni študentski hotel, kamor prihajajo zlasti študentje, pa tudi drugi iz vsega sveta. Mi smo bili nastanjeni v udobnih in snažnih sobicah po trije z vsem potrebnim udobjem (tuši,

Hitlerjevega namestnika dr. Franka za okupirano Poljsko sicer zdesetkano, a skoro nič porušeno. Ze sami smo odkrivali vse polno znamenitosti, vrednih ogleda, naša pozornost pa je bila v glavnem posvečena vsakdanjemu utripu tega polmilijonskega mesta. Predvsem nam je padlo v oči vsesplošno poljublanje rok starejših in mlajših Poljakinj s strani njihovih spremljevalcev tako pri srečanjih na ulici, v kavarni ali v trgovini in vsesplošno nagovarjanje z gospodi, gospemi in gospodičami. Besede pan, pany, pana so nam bile iz poljskega slovarja najhitreje domače. In še nekaj, vse mlajše Poljakinje nosijo mini-kriča.

Stoletno francosko-poljsko prijateljstvo prihaja v tukajšnjem vsakdanjem življenju zlasti do izraza s kopiranjem pariške mode. Opozoriti je treba, da trgovine niso slabo založene in so tudi cene primerne ter povsod po Poljski enake. Vsi izdelki morajo biti opremljeni z vidno oceno, en zlot pa predstavlja po uradnem tečaju nekaj manj kot 50 naših starih dinarjev. Seveda izbira blaga močno zaostaja za našo, zato pa je še zaznavno povpraševanje po nogavicah, perilu in dežnih plaščih — »suškovcih«, seveda le z italijansko znamko. Poljski fotoaparati so primitivno izdelani, groba je tudi izdelava raznih gospodinskih naprav, zelo pester pa je izbor vsakovrstne opreme za letovanje, šport in ribolov. V kavarnah smo zaman iskali dobro kavo, ki jo normalno servirajo v velikih kozareh, kava maža (kava mava — za Gorenjca kar sprejemljiva gorenjca) pa velja 3 zlate in 50 grošev ali polni kozarec 7 zlotov, po naše 3,50 N din. Prvo dobro kavo »po tureški« smo pili šele naslednji dan — v ponedeljek v znameniti kavarni — kabaretu »Jama Michalikowa«, v kateri so se pred 60 leti zbirali umetniki »Mlade Poljske«, katerih slike, karikature in skice ter reliefi polnijo vse stene treh kavarniških prostorov in so posebnost, vredne ogleda na eni izmed najlepših krakowskih ulic — na Florjanski ulici. To ulico zaključujejo znamenita Florjanska vrata z še bolj znano okroglo utrdbo Barbakan iz 15. stoletja, edini še ohranjeni del mestnega obrambnega obzidja iz obdobja stalnih spopadov s Tartari.

(Nadaljevanje prihodnje soboto)

Hubert Korošec

Letovanje na Poljskem

valec, tolmač in mentor naše pisane 46-članske skupine, skrbel je za našo prehrano in prenočišče, za naše zdravje in dobro počutje vseh prvih 8 dni bivanja na Poljskem do Warszawe, skratka je bil naš dobri krušni očka in vedno skušal ustreči vsem prošnjam in željam.

Naša krmežljivost po neprespani noči je kaj hitro minila in že so novogoriški fantje prvič na Poljskem zapeli naše čudovite slovenske pesmi, ki so nas spremljale povsod po Poljski.

Pan Edvard nas je vozil skozi gorato pokrajino, podobno naši slovenski, po dobri, a sorazmerno ozki asfaltni cesti do mesta Biało Błoto, od tam pa do gorskega letovišča Jaszowic, kjer smo imeli prvo bogato malico na Poljskem. Namestili smo se v obednici prijetnega počitniškega doma Chemyk za že pogrnenimi mizicami, kjer smo se prvič srečali z znamenito poljsko »herbatko« — čajem. Na vsaki mizici je bil za nas poseben, okusno izdelan metalni vrč, kakršnega smo kasneje v Krakowu in Warszawi videvali povsod po trgovinah in spoznali kot termos-steklenico vzhodnonemške izdelave. Malica je bila izdatna — jajca, gnjat, pašteta, surovo maslo, razni narezki in dve vrsti kruha.

umivalnice, WC) bloka št. 6 na Reymontovi cesti, sicer nekoliko izven središča mesta, a vendar v neposredni bližini, saj smo imeli do samega središča odlične tramvajске in avtobusne zveze, ponoči pa je bila še najuspešnejša pešhoja ali pa sorazmerno zelo poceni avto-taksi, ki jih kar mrgoli v vseh večjih poljskih mestih.

Tako nas je že pri prihodu v Krakow zajela množica mladih študentk in študentov vseh narodnosti od Indijcev, Burmancev, Kitajcev, Japoncev, Afričanov in Južnoameričanov. Največ je bilo Rusov, Vzhodnih Nemcev, Francozov in Angležev. Manjkali so le Grki, Italijani in Španci, ki — kot je videti — še niso prodrli tako visoko na severovzhod.

Po izdatnem poljskem kosilu, pri katerem so mnoge morda motili mlečna juha, zrezka iz sesekljanega mesa, in še bolj osladkana zelena solata s smotano brez olja in kisa ali prav takšna paradižnikova in kumarčna solata (velike kumarice razrezane na največ štiri kose), z obvezno herbatko (čajem) in okusnim pecivom in sadjem več vrst smo se prvič odpravili samostojno brez vodstva na ogled tega znamenitega, starega mesta, ki je bilo med okupacijo kot sedež

VELIKA JESENSKA KNJIZNA

Založbe MLADINSKA KNJIGA
do 10. decembra 1967
Znižanje cen knjigam do 75 %

RAZPRODAJA

Knjige lahko nabavite v poslovalnici Mladinska knjiga, Kranj, Maistrov trg-1.

Sodišče izreklo sodbo kaplanu Petriču

Občinsko sodišče je danes obsodilo kaplana Ivana Petriča iz Cerklj na 3 mesece zapora pogojno za dve leti in plačilo vseh sodnih stroškov zaradi zlorabe verskih obredov v politične namene. Obtožnica ga je obremenjevala za govor junija letos na Trati pri Cerkljah, ko so pokopavali nekega borca. Ob tej priložnosti je imenovani duhovnik ocenjeval tudi vojno v Vietnamu, češ da se ameriška vojska bori za sveto in pravično stvar. Ob tej obtožnici, ki jo je pred sodniki branil javni tožilec Lojze Cuznar, je obtoženec branilec prigovarjal, češ da ni

dokazov za tako obtoženčevu izjavo.

Pred sodiščem je bilo zaslišanih več kot 20 prič. Od teh se jih 12 zelo točno spominja, da je Petrič govoril tako, kot navaja obtožnica. Čeprav je sodišče upoštevalo obtoženčevu življenje in delo vsa leta nazaj, saj ni imel do sedaj nobenih podobnih kršitev, ga je vendarle kaznovalo, kot je že rečeno, s tremi meseci zapora pogojno za dobo dveh let.

Otroška neprevidnost

Na Plavžu na Jesenicah je bil 31. oktobra popoldne v prometni nesreči hudo ranjen petletni Aleksander Trontelj, ko je izven prehoda za pešce stopil na cesto. V tem trenutku je pripeljal avtomobil VL-AJ-616 D, ki ga je vozil nemški državljani Hans Kuhl. Voznik je zaviral, vendar je avto kljub temu otroka zadel in zbil kakih 15 metrov po cesti.

Proti večeru, 1. novembra, se je v Lahovčah ponesrečil kolesar Koloman Brodar. Kolesar ni nakazal spremembe vožnje, tako da ga je za njim vozeči avto K-104-298, ki ga je vozil avstrijski državljani Henrich-Walter Dreier, zbil po cesti. Kolesar se je pri tem laže ranil.

L. M.

Nesreče tega tedna

Ta teden se je več nesreč zgodilo zaradi prehitre vožnje. Prehitro je vozil Jože Svab, rojen 1946, z avtomobilom GÄP-N-419-DN na cesti od državne meje proti Podkorenu. Na nepreglednem levem ovinku je zapeljal v desno s cestišča, nato močno zavil v levo na cesto, kjer se je prevrnil na streho in po njej drsel še kakih 14 metrov. Voznik ni bil ranjen, na avtomobilu pa je za 3000 N dinarjev škoda.

1. novembra zvečer se je na Gorenjesavski cesti v Kranju voznik Pavel Vovk z avtomobilom KR-132-37 zaradi prehitre vožnje skozi predor zaletel v podporni zid. Voznik se ni ranil, na avtomobilu pa je škoda za 4000 N din.

Zvečer, 31. oktobra, je zavil s ceste v Zg. Brnikih dostavni avtomobil KR-63-52, ki ga je vozil Ivan Zargaj. Avtomobil je nenadoma zavozil s ceste v sadovnjak, kjer se je po 18 metrih vožnje zaletel v drevo. Pri tem je nastalo na avtomobilu za 10.000 N dinarjev škoda.

L. M.

Samomor s pištolo

V četrtek, 2. novembra, je trinajstletna hčerka Pavle Medjimurac pritekla na postajo milice in prosila za pomoč. Tega dne okoli osme ure zvečer je namreč vdrl v stanovanje Pavle Medjimurac

Beležka

Lani in letos je veliko naših državljanov potovalo v inozemstvo. To je povzročila ukinitve viz z nekaterimi državami. Seveda pa je z ukinitvijo viz porasla tudi nabava potnih listov.

Ni še tako dolgo, ko sem govoril s prijateljem, ki se je precej pritoževal nad »sceno« za nabavo potnega lista. Prošnjo oziroma obrazec za potni list (za potovanje v državo, za katero je viza ukinjena) je vložil v turistični poslovalnic in plačal pet tisoč starih dinarjev. Kasneje pa je izvedel, da bi na oddelku za notranje zadeve ali na krajevnem uradu dobil potni list za 4.050 starih dinarjev. Zakaj tolikšna razlika?

Kaže, da v naših turističnih poslovalnicah za vpis v posebno knjigo, pot do oddelka za notranje zadeve in nazaj (dvakrat) ter nabavo kolekov zaračunajo 950 starih dinarjev. Morda bo kdo rekel, saj morajo z nečim zaslužiti.

Prav gotovo! Zaposleni v teh poslovalnicah res ne morejo delati zastonj, vendar pa je vprašanje, če je za takšen trud upravičen tolikšen zaslužek?! Konec koncev tudi tisti državljani, ki potujejo v inozemstvo niso takšni, da bi jim bilo vseeno, če porabijo dinar več ali manj.

A. Z.

Oglas v Glasu - zanesljiv uspeh

na Zlatem polju v Kranju Murat Hotič. Ko je začel groziti s pištolo in pretepati mater, je hčerka stekla na P.M. Miličniki so stanovanje Medjimurčeve našli zaklenjeno, Hotič pa je na pozive naj odpre, odgovoril s streljanjem. Proti miličnikom je šestkrat ustrelil, nato pa si je nastavil pištolo na čelo in sprožil.

Murat Hotič je bil letos v septembru pred sodnikom za prekrške, ker je v pijanosti streljal s pištolo v zrak. Po poklicu je bil električar, nezaposlen, star 22 let.

L. M.

Nenadna smrt

Drugega novembra popoldne je odšel Andrej Hojkar iz Ožbalta po pokojnino v Škofjo Loko. Med potjo se je oglašil pri znancih, pri katerih je popil tudi nekaj žganja. Proti večeru se je vrnil domov in v kuhinji nenadoma umrl. Po zdravnikovih ugotovitvah je smrt nastopila zaradi prevelike količine zaužitega žganja in utrujenosti srca. Pokojni Andrej Hojkar je bil star 71 let.

L. M.

Zahvala

Ob izgubi naše dobre mame

Alojzije Arnšek rojene Stare

se zahvalujemo vsem, ki so ji darovali cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti.

Kranj, 3. 11. 1967

Družini: ARNSEK in POKORN

Sporočamo žalostno vest, da je po hudi in dolgi bolezni preminila

MARIJA ZMRZLIKAR

Bajželjnova mama iz Strahinja 13

Pogreb drage pokojnice bo v soboto, dne 4. 11. 1967, ob 15. 30 izpred hiše žalosti na pokopališče v Naklo.

Zalujoči: sin Franc z ženo Marto, vnukinja Marija, vnuki: Dušan, Marko in Branko, bratje Jernej, Andrej in Alojz z družinami

Zahvala

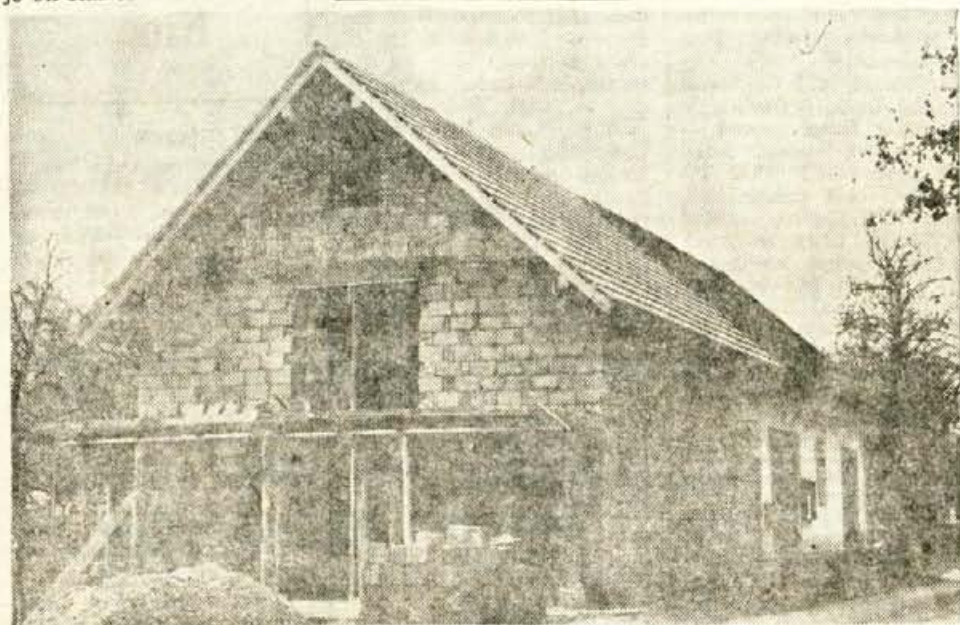
Ob tragični izgubi našega dragega moža in očeta

Pavla Čadeža

se iskreno zahvalujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, znancem, ZB, kolektivu Termike in ostalim društvom političnih organizacij, ki so z nami sočustvovali, mu poklonili cvetja ter ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Vsem, ki so nam na kakršenkoli način pomagali v teh težkih dneh, še enkrat iskrena hvala.

Zalujoč: žena Rezka, sinova Janez in Pavle z družino

Dolenja Dobrava, 2. 11. 1967

Dosedanji gasilski dom v Besnici, ki je že doslej služil za razne kulturne prireditve, bodo sedaj povečali tako, da bodo pridobili večjo dvorano, ki bo primerna tudi za kino predstave. Denar za gradnjo sta prispevali krajevna skupnost v Besnici in skupščina občine Kranj. Dom bo dokončno preurejen prihodnje leto. Foto: F. Perdan

Radio

SOBOTA — 4. novembra

8.03 Glasbena matineja — 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo — 9.25 Dvajset minut z našimi ansambli zabavne glasbe — 9.45 Iz albuma skladb za mladino — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 Kar po domače — 12.10 S Koroškega v Makedonijo — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Popevke iz studija 14 — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Od melodije do melodije — 14.55 Kreditna banka in hranilnica Ljubljana — 15.20 Glasbeni intermezzo — 15.45 Naš podlistek — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Igramo beat — 18.00 Aktualnosti do-

Poročila poslušajte vsak dan ob 5., 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05., 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

ma in v svetu — 18.15 Pravkar prispelo — 18.50 S knjižnega trga — 19.00 Lahko noč otroci — 19.15 Glasbene razglednice — 19.25 Pet minut za EP — 20.00 Tekmovanje ansamblov — 21.15 Medigra z orkestrom Marty Gold — 21.30 Iz fonoteke radia Koper — 22.10 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S plesom in pesmijo v novi teden

NEDELJA — 5. novembra

6.00 Dobro jutro — 6.30 Informativna oddaja — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 7.50 Informativna oddaja — 8.05 Radijska igra za otroke — 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - I. — 10.00 Se pomnite tovariši — 10.25

Posmi borbe in dela — 10.45 Nedeljski mozaik lepih melodij — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.50 Pogovor s poslušalci — 12.10 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - II. — 13.15 Iz partitur mojstrov operetne glasbe — 13.40 Nedeljska reportaža — 14.00 Glasba ne pozna meja — 14.35 Humoreska tega tedna — 14.50 Pesem godal — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 17.05 Nekaj popularnih opernih arij — 17.30 Radijska igra — 18.20 Prijetna glasba iz starih časov — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.15 Slovenske popevke v instrumentalnih priredbah — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.15 Serenadni večer — 23.05 Literarni nočno

PONEDELJEK — 6. novembra

8.08 Glasbena matineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.10 Iz jugoslovanskih studiov — 9.45 Mladinski pevski festival 1967 — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15

Coctail melodij in plesnih zvokov — 12.10 Dva svetovna pianista na ljubljanskem odru — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Pojeta Sentjernejski oktet in Jože Cerne — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Razpoložljiva glasba z velikimi zabavnimi orkestri — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 14.55 Kreditna banka in hranilnica Ljubljana — 15.20 Glasbeni intermezzo — 15.40 Ljubljanski komorni zbor — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert znamenitih opernih pevcev — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Signali — 18.35 Mladinska oddaja »Interna 469« — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.15 Pojo Los Paraguayos — 19.25 Pet minut za EP — 20.00 Na predvečer velikega jubileja — 22.10 Radi ste jih poslušali — 23.05 Literarni nočno

TOREK — 7. novembra

8.08 Z našimi solisti v slovenskih operah — 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo — 9.25 Belokranjske narod-

ne pesmi — 9.40 Cicibanov svet — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 V ritmu današnjih dni — 12.10 Svoobodna zemlja — kantata za soliste — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Igrajo pihalne godbe — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Pet minut za novo pesmico — 14.25 Lahka glasba nemških avtorjev — 14.55 Kreditna banka in hranilnica Ljubljana — 15.20 Glasbeni intermezzo — 15.40 V torek nasvidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Igra Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Pesmi borbe in revolucije — 18.45 Družba in čas — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.15 Minute z zabavnimi zbori — 19.25 Pet minut za EP — 20.00 Radijska igra — 21.10 Glasbena medigra — 21.15 Deset glasov — deset pevcev — 22.10 Glasbena medigra — 22.15 Skupni program JRT — studio Beograd — 23.05 Literarni nočno

Televizija

SOBOTA — 4. novembra

9.40 TV v šoli. 14.30 Namizni tenis Jugoslavije (RTV Zagreb) — 17.40 Vsako soboto. 17.55 TV obzornik (RTV Ljubljana) — 18.15 Oddaja za otroke (RTV Zagreb) — 19.15 V besedi in sliki (RTV Beograd) — 19.40 Cik cak (RTV Ljubljana) — 20.00 TV dnevnik (RTV Beograd) — 20.30 Cik cak (RTV Ljubljana) — 20.40 Ljubezen, oh ljubezen (RTV Beograd) — 21.40 Junaki cirkuške arene, 22.25 Gideon iz Scotland Yarda — film (RTV Ljubljana) **Drugi spored** — 17.55 Včeraj, danes, jutri, 18.15 Spored JRT, 19.40 TV prospekt, 19.54 Lahko noč, otroci (RTV Zagreb) — 20.00 TV dnevnik (RTV Beograd) — 21.00 Spored italijanske TV — **Ostale oddaje:** 17.40 Narodna glasba (RTV Skopje) — 20.50 Propagandna oddaja, 21.50 Nekaj novega, nekaj starega, 22.05 Serijski film, 22.55 Informativna oddaja (RTV Zagreb)

NEDELJA — 5. novembra

9.35 Poročila, 9.40 Na obisku v slovenski Benečiji (RTV Ljubljana) — 10.00 Kmetijska oddaja (RTV Zagreb) — 10.45 Ne črno, ne belo (RTV Beograd) — 11.30 Junaki cirkuške arene (RTV Ljubljana) — 12.00 Nedeljska TV konferenca (RTV Zagreb) — 16.00 Slovenski ansambli

tekmujejo, 17.15 Clovek s filmsko kamero, 19.10 Dolgo, vroče poletje — film (RTV Ljubljana) 20.00 TV dnevnik (RTV Beograd) — 20.45 Cik cak (RTV Ljubljana) — 20.50 Zabavno - glasbena oddaja (RTV Beograd) — 21.50 Most na Drini, 22.05 Zadnja poročila (RTV Ljubljana) — **Drugi spored:** 21.00 Spored italijanske TV

PONEDELJEK — 6. novembra

9.40 TV v šoli, 10.40 Ruščina (RTV Zagreb) — 11.00 Osnove splošne izobrazbe (RTV Beograd) — 11.40 Lepota in zdravje mojih zob (RTV Ljubljana) — 16.10 Angleščina (RTV Beograd) — 16.55 Poročila, 17.10 Mali svet, 17.25 Risanke (RTV Zagreb) — 17.40 Kje je, kaj je (RTV Beograd) 17.55 TV obzornik, 18.30 Zadnji dan, prvi dan — film, 19.00 Portret prof. ing. Cirila Jegliča (RTV Ljubljana) — 19.15 Tedenski športni pregled (RTV Beograd) — 19.40 Zbori samoupraviteljev (RTV Ljubljana) 20.00 TV dnevnik (RTV Beograd) — 20.25 Koncert orkestra slovenske filharmonije, 21.40 Greh — film, 22.05 Poročila (RTV Ljubljana) — **Drugi spored:** 17.55 Včeraj, danes, jutri, 18.15 Tedenska kronika, 18.30 Oddaja narodne glasbe (RTV Zagreb) — 18.45 Clovek danes, 19.15 Tedenski športni pregled (RTV Beograd) — 19.40 TV prospekt (RTV Zagreb) — 19.54 Lahko noč, otroci, 20.00 TV dnevnik (RTV Beograd) — 21.00 Spored italijanske TV

TOREK — 7. novembra

10.00 Slovenska seja ob 50-letnici oktobrske revolucije

(RTV Beograd) 16.20 Film za otroke, 16.40 Prenos parade ob 50-letnici oktobrske revolucije iz Moskve (Intervizija) — 18.55 TV obzornik (RTV Ljubljana) — Prenos iz Leningrada (Intervizija) — 19.45 Cik cak, 19.55 Odmev oktobra v slovenskem leposlovju, 20.40 Križarka Potemkin — film, 22.10 Zadnja poročila (RTV Ljubljana) — **Drugi spored:** 17.30 Modra svetloba, 19.25 Prenos iz Leningrada (Intervizija) — 19.45 Propagandna oddaja (RTV Zagreb) — 20.00 TV dnevnik (RTV Beograd) — 21.00 Spored italijanske TV

Kino

Kranj CENTER

4. novembra franc. barv. CS film VIVA MARIA ob 16. in 20. uri, italij. barv. film REVOLVERAS KLEJ ob 18. uri, premiera jug. barv. filma ZLATA FRACA ob 22. uri
5. novembra amer. film STANLIO IN OLIO ob 10. uri, franc. barv. CS film VIVA MARIA ob 15. in 19. uri, italij. barv. film REVOLVERAS KLEJ ob 17. uri, premiera angl. barv. CS filma VRNITEV IVANHOA ob 21. uri
6. novembra jugosl. barv. film ZLATA FRACA ob 16., 18. in 20. uri
7. novembra jugosl. barv. film ZLATA FRACA ob 16., 18. in 20. uri

Kranj STORŽIC

4. novembra italij. barv.

film REVOLVERAS KLEJ ob 16. in 20. uri, amer. film STANLIO IN OLIO ob 18. uri
5. novembra italij. barv. film REVOLVERAS KLEJ ob 14. in 20. uri, amer. film STANLIO IN OLIO ob 16., franc. barv. CS film KROG LJUBEZNI ob 18. uri
7. novembra italij. barv. CS film HERKUL OSVAJA ATLANTIDO ob 16. in 20. uri, italij. barv. film REVOLVERAS KLEJ ob 18. uri

Cerklje KRVAVEC

5. novembra amer. barv. CS film RAZPAD RIMSKEGA CESARSTVA ob 16. in 19. uri

Kropa

4. novembra amer. barv. CS film DVOBOJ V TEKSASU ob 20. uri
5. novembra amer. barv. CS film SEJEM V TEKSASU ob 15. in 19.30 uri

Naklo

4. novembra franc. barv. CS film KROG LJUBEZNI ob 20. uri
5. novembra amer. barv. CS film DVOBOJ V TEKSASU ob 16. in 19. uri

Stražišče SVOBODA

5. novembra jugosl. barv. film ZLATA FRACA ob 16. in 18. uri, franc. barv. CS film KROG LJUBEZNI ob 20. uri

Jesenice RADIO

4. do 5. novembra amer. barv. CS film LJUBEZEN NA PESKU
6. novembra amer. barv. CS film KLIC TROBENTE
7. novembra amer. VV film ZIVLJENJE NA NITKI

Jesenice PLAVZ

4. do 5. novembra amer. VV film ZIVLJENJE NA NITKI

6. do 7. novembra amer. barv. CS film LJUBEZEN NA PESKU

Dovje-Mojstrana

4. novembra nemški film VANINA, VANINI
5. novembra nemški film POLICIJSKA POSTAJA
Kranjska gora
4. novembra nem. jug. barv. film GROF BOBY — STRAH DIVJEGA ZAPADA
5. novembra francoski film DNEVNIK ZENE V BELEM
Skofja Loka SORA

4. novembra amer. barvni CS film EKSPRESS POLKOVNIKA RYANA ob 17.30 in 20. uri

5. novembra amer. barv. CS film EKSPRESS POLKOVNIKA RYANA ob 15., 17.30 in 20. uri

6. novembra sov. film OPTIMISTIČNA TRAGEDIJA ob 18. uri

7. novembra domači film BOKSARJI GREDO V RAJ ob 20. uri

Kamnik DOM

4. novembra angl. barv. film LEV ob 20. uri
5. novembra angl. barv. film LEV ob 17. in 20. uri
6. novembra angl. barv. film LEV ob 20. uri

Prešernovo gledališče Kranj

NEDELJA, — 5. novembra, ob 10. uri URA PRAVLJIC — tretji program
PONEDELJEK — 6. nov. ob 16. uri Greidenus: HODL DE BODL ali DVE VEDRI VODE za red TOREK POPOLDNE in IZVEN. gostuje Mladinsko gledališče iz Ljubljane

Tržni pregled

V KRANJU

Jabolka 0,80 do 1,40 N din,
bruske 1,50 do 3 N din, ko-

stanj (maroni) 4 do 4,80 N din, krompir 0,60 do 0,70 N din, korenček 1,20 do 1,40 N din, petršilj 2 do 2,40 N din, črna redkev 1 do 1,20 N din, zelje glave 0,60 do 0,70 N din, kislo zelje 1,80 do 2 N din, kislj repa 2 N din, paprika 1,60 do 1,80 N din, čebula 1,70 do 2 N din, rdeča pesa 1,20 do 1,40 N din, med 12 do 13 N din, surovo maslo 16 do 18 N din, skuta 4 do 5 N din, zaklana perutnina 9 do 10 N din, orehova jedra 24 do 25 N din, grozdje 3 do 3,50 N din za kg; kaša 3,50 do 4 N din, ješprenj 1,60 do 1,80 N din, koruzna moka 1,80 do 1,80 N din, ajdova moka 3,50 do 4 N din, oves 0,60 do 0,70 N din, pšenica 1 do 1,20 N din, proso 2,50 do 2,80 N din, fižol 3 do 3,50 N din za liter; jajca 0,72 do 0,80 N din

Obišcite našo
novo trgovino
visoke mode
pod imenom
Boutique
Ljubljana,
Aiklovecna 4/5
Kotelnjova

Če že obiščete Villach,
ne pozabite obiskati
Expresso-Cafe ROSSIELLO
am Hauptplatz.
Prodaja čokolade in drugih
sladic

Razpisna komisija pri združenem turističnem, prometnem in gostinskem podjetju **TRANSTURIST**, Skofja Loka

razpisuje
prosto delovno mesto

direktorja

gostinskega podjetja **HOTELI BOHINJ**. Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:

- da je hotellerski tehnik s petletno prakso,
- da aktivno obvlada dva tuja svetovna jezika.

Prednost imajo kandidati, ki lahko dokažejo, da so doslej uspešno delovali na področju vodstvenih poslov v turizmu in gostinstvu.

Rok za prijavo je 15 dni od dneva objave.

Kandidati naj pošljejo svoje prijave in potrdila o nekaznovanju razpisni komisiji združenega podjetja **Transturist** Skofja Loka.

33% popust

za I a kvaliteto

TERMOFORJEV št. 2,5
nudijo vse industrijske prodajalne **SAVA Kranj**
Kranj, Maistrov trg 2
Maribor, Trg revolucije 6
Zagreb, Gajeva 2/b
Split, Žrtava fašizma 27
Osijek, Augusta
Cesarca 29
Beograd, Kneza
Mihajlova 47
Sarajevo, Maršala Tita 15
Skopje, Ljubljanska 14

ZNIZANA CENA
od 10,80 N din
na 7,20 N din

Od 12. do 26. decembra
v dvorani Tivoli

Holiday on Ice 1967

Gorenjci!

Avtopromet

Gorenjska

Kranj

vam nudi v svojih poslovalnicah vstopnice v predprodaji do 15. novembra

s svojimi avtobusi pa udoben prevoz za vsako predstavo po redni ceni.

Informacije:

v **Kranju**, poslovalnica **Turist**, c. JLA 1, telefon 21-563, v turističnem oddelku podjetja, Trg revolucije 4, telefon 21-081, v **Tržiču**, poslovalnica podjetja, Cesta JLA 2, telefon 71-268

Potujte z nami!

Šumi

90 let odlične kvalitete

Za dolgoletno zaupanje

Ob
90
letnici

po
znižanih
cenah

čokolada **Gorenjka**
bonboni **Bacchus bar**
bonboni **Fructus bar**
žvečilni gumi **Zoitorepec**

Dohitite v vašo trgovino
Ne zamudite izredne priložnosti

Prodaj

Poceni prodaj rabljeno strešno OPEKO bobovec. Kovor 46, Križe 5202
 Prodaj MOTOR DKW, 175 ccm, letnik 58. Zupan, Krnica 58, Gorje — Bled 5216
 Prodaj nov GUMIVOZ — 15 col ali zamenjam za pršiča. Naslov v oglasnem oddelku Jesenice 5226
 Prodaj BIKCA, 4 mesece starega in KOBILO. Zg. Brnik 77, Cerklje 5227
 Prodaj KRAVO. Smartno 29, Cerklje 5228
 Prodaj 400 kg težkega VOLA ali zamenjam za kravo in suhe hrastove PLOHE. Cerkljanska Dobrava 5 5229
 Prodaj PRASICA, 100 kg težkega. Poženik 5, Cerklje 5230
 Prodaj 2000 kosov OPEKE bobovec. Zg. Brnik 24 5231

Elita damski klubuki MODA
 KRANJ Titov trg 15

Prodaj KRAVO, ki bo decembra drugič teletila, ali po izbiri, in brejo telico. Moše 10, Smednik 5232
 Prodaj PRASICKE, 6 tednov stare. Bobovk 3, Kranj 5233
 Prodaj AVTO olimpija, letnik 1954. Ošabnik, C. JLA 6, Tržič 5234
 Prodaj NADOMESTNE DELE za motorno kolo DKW 250 ccm/52. Britof 98, Kranj 5235
 KONJA ugodno prodaj. Šušteršič, Svetje, Medvode 5236
 Visokopritlično HISO, skoraj dograjeno, ugodno prodaj v bližini Kranja. Ponudbe poslati pod »Sončna lega« 5237
 Prodaj ZASTAVA 750 ali zamenjam za karamboliran avto novejši letnik do 1100 ccm. Zg. Bitnje 168, (pri gasilnem domu) Zabnica 5238
 Prodaj kuhinjsko POHISTVO — kompletno — po ugodni ceni. Kocjanova 14, Kranj — Kalvarija 5239
 Prodaj PLETILNI STROJ passap — duomatek. Naslov v oglasnem oddelku 5240

Prodaj PRASICKE, 6 tednov stare. Lesce 99 5241
 Ugodno prodaj polavtomatični PRALNI STROJ maris - rondo. Ponudbe poslati pod »30.000 S din« 5242
 Prodaj dobro ohranjeno kuhinjsko OMARO (kredenco). Stupan, Tavčarjeva 22, Kranj 5243
 Prodaj NSU — primo, 150 ccm, 9000 km, letnik 1965. Titov trg 25/II, Kranj 5244
 Prodaj 9 let starega KONJA. Bistrica 7, Duplje 5245
 Prodaj usnjeno OBLEKO, ČELADO, SKORNJE, VW — dobro ohranjen in VOLIČKA, dve leti starega. Zg. Vetro 1, Križe 5246
 Prodaj skoraj novo kmečko PEC. Pogačnik Jože, Zg. Besnica 59 5247
 Prodaj zimska JABOLKA in REPO. Oljševek 11, Preddvor 5248
 Prodaj PRASICKE, 6 tednov stare. Pivka 14, Naklo 5249

Prodaj KAVC z omarico in otroško POSTELJICO. Dolinšek, Kranj, Kidričeva 26 5250

Prodaj GRABLJE, VILE za seno in SLAMOREZNIČO s puhalnikom. Ilovka 7, Kranj 5251

Prodaj KRAVO s teletom ali brez. Breg ob Savi 6, Kranj 5252

Ugodno prodaj KRAVO, 8 mesecev brejo. Binkelj 6, Sk. Loka 5253

Prodaj skoraj novo lutzovo PEC. Kranj, Tomšičeva 30 5254

Prodaj KOZO, dobro mlekarico. Prebačevo 40, Kranj 5255

Prodaj 1500 kosov žlindrinih ZIDAKOV, Hrastje 24, Kranj 5256

Prodaj PRASICKE, 6 tednov stare. Suha 14, Kranj 5257

Zaradi selitve prodaj se dobro opremljeno kuhinjsko POHISTVO, STEDILNIK, KUHALNIK, RADIO, dva ženska PLASCA in druge manjše predmete. Ogled vsak torek od 14. — 16. ure. Cebohin B. Kranj, Koroška c. 5 5258

Prodaj malo rabljeno PEC na olje. Skrlj, Kranj, Kidričeva 45 5259

Prodaj KRAVO, dobro mlekarico. Krč Janez, Kokrški log 10, Kranj — Primskovo 5260

Prodaj 5 let starega KONJA ali zamenjam za KRAVO, dobro mlekarico in

MLIN šrotar. Kranj, Jezerška c. 2 5261

Prodaj dva BIKCA od 1/2 leta do leto stara. Sp. Brnik 70, Cerklje 5262

Prodaj ZREBICO, 4 mesece in pol staro — lepo (od monus kobile) in KRAVI po izbiri. Naslov v oglasnem oddelku 5263

Prodaj GLAVO za skobeljni stroj, širina 60 cm — cena 90.000 S din. Naslov v oglasnem oddelku 5264

Prodaj KRAVO, ki bo v kratkem teletila. Mlaka 21, Kranj 5265

Prodaj karamboliran FIAT 750, letnik 1964. Ogled: Kranj, Smedniška 54 5212

Kupim

Kupim SLAMOREZNIČO s puhalnikom. Kranj, Jezerška c. 93 5266

Ostalo

ROLETE — LESENE, plastične, platnene struženje in lakiranje PARKETA naročite pri SPILERJU Lojzetu, Radovljica, Gradnikova 9, telef. 70 046 5196

Danes praznuje 60. rojstni dan naša dobra mama IVANA SITAR, Naurnova mama iz Senčurja. K lepemu jubileju ji čestitamo in želimo še mnogo srečnih let, hvaležni otroci z družinami 5197

Solidna zakonca brez otrok iščeta skromno stanovanje ali sobo v Kranju ali okolici pri starejših ljudeh. Nudim tudi pomoč. Naslov v oglasnem oddelku 5198

Vzajem v VARSTVO majhne otroke. Čas varstva ni omejen. Cepih Helena, C. JLA 7, Kranj 5199

Dne 30. 10. 67. sem izgubila na tržnici v Kranju denarnico z dokumenti. Proti nagradi vrniti na naslov v dokumentih DJ. 5200

Oddam GARAŽO v najem. Naslov v oglasnem oddelku 5201

DELAVKO srednjih let sprejemam na stanovanje. Prevc Marija, Titov trg 18, Kranj 5202

Iščem ZAPOSILITEV za pomoč v gospodinjstvu na Gorenjskem ali v Ljubljani. Naslov v oglasnem oddelku 5203

Dvoipol sobno stanovanje — komfortno — v središču Maribora zamenjam za enakega v Kranju. Ponudbe poslati pod »Kranj, Maribor« 5204

Našla sem KLJUČE. Dobi jo se: Golob, M. Pijade 9/III Kranj 5205

Mlajša zakonca brez otrok iščeta STANOVANJE ali sobo v Kranju. Ponudbe poslati pod »200.000 nagrade« 5206

Mlada zakonca z otrokom nujno potrebujeta ENOSOBNO stanovanje ali večjo SOBO ogrevano, po možnosti souporaba kopalnice za 2 leti. Naslov v oglasnem oddelku 5207

HONORARNO zaposlim petiljo na domu. Cencelj, c. 1 maja 22, Kranj 5208

AMD — Cerklje obvešča, da se prične TECAJ za šoferje amaterje AB kategorije. Prijavite se do 15. 11. 1967 v trafikki Cerklje 5209

Prireditve

GOSTILNA pri MILHARJU v Smartnem prireja v soboto zvečer zabavo s plesom. Za razpoloženje bo poskrbel KVARTET »STEGEN« Vabljeni! 5210

GOSTILNA pri JANCETU v Srednji vasi priredi v nedeljo, 5. 11. 67. zabavo s plesom. Igrali bodo »VESELI VANDROVČKI« 5211

Dežurni veterinarji — novembra

Od 4. 11. 1967 do 11. 11. 1967 vet. Bedina, Ješetova 29, tel. 21-831,

od 11. 11. 1967 do 18. 11. 1967 vet. Rutar, Planina 4, tel. 21-605

od 18. 11. 1967 do 25. 11. 1967 vet. Vehovec, Stošičeva 3, tel. 21-070

od 25. 11. 1967 do 2. 12. 1967 vet. Rus, Cerklje, tel. 73-115

Zahvala

Ob bridki izgubi naše predrage mame, stare mame, sestre in tete

Uršule Knific
rojene Kozjek

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo obiskali med njeno boleznijo in jo v tako velikem številu spremili v njen zadnji dom, ji darovali vence in cvetje ter nam na kakršenkoli način pomagali v teh težkih dneh.

Zalujoči: sinovi in hčerke z družinami ter ostalo sorodstvo

Zg. Besnica, 28. 10. 1967

Zahvala

Ob mnogo prerani smrti in neizmerno težki izgubi dragega moža, sina, očeta, brata, strica in svaka

Franca Kajzerja

se iz srca zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali prekrasne vence in cvetje ter vsem, ki so nam izrazili sožalje. Posebej želimo izraziti zahvalo dr. Dolencu, dr. Horvatu, dr. Pečovniku, sestri Mariji, kakor tudi vsemu ostalemu osebju internega oddelka bolnišnice Golnik. Zahvaljujemo se kolektivu tovarne Iskra Kranj za vsestransko pomoč, mnogoštevilnim gasilcem, pevcom, govornikom tov. Sifererju in Dežmanu za ganljive poslovilne besede ob odprtem grobu, vsem sosedom, dijakinjam IV. a letnika VS Ljubljana, dijakom II. E letnika TSS Iskra in I. E letnika PS Iskra ter č. duhovniku.

Zalujoči: žena Angelca, mama, sinova Slavko in Bojan, hčerki Milenka in Marija z družino, sestri Minka in Stana z družinama ter ostalo sorodstvo

Šutna, 31. 10. 1967

UGODNOSTI:

krije do 23% — 9 kosov na m² — v različnih barvah — najcenejše kritje — hitra dobava vam nudi

Likoazar Marjan

— CEMENTNI IZDELKI,
 Benedikova 18 (Stražišče), Kranj

NOVO! 9 kosov na m²

Nagradno žrebanje Ugodna priložnost!

ki vam ga je pripravilo

Gostinsko in trgovsko podjetje

CENTRAL Kranj

Kupci, ki bodo od 6. 11. do 20. 12. 1967 v trgovini DELIKATESA in ostalih poslovnih enotah podjetja Central kupili blago v vrednosti 30 N din, prejmejo nagradni kupon. Izžrebanih bo 30 nagrad v vrednosti 2.000 N din 21. 12. 1967. V nagradnem žrebanju s svojimi priznanimi izdelki sodelujejo tudi Alko Ljubljana, Dana Mirna in Šumi Ljubljana.

ZAHVALJUJEMO SE VAM ZA DOSEDANJE ZAUPANJE

1952-67

15

let

Peljite se z nami

in zaplesali boste

v ritmu
DUNAJSKEGA VALČKA**Straussov večer na Dunaju**

(POTOVANJE OB STOLETNICI DUNAJSKEGA VALČKA)

KOMPAS**KRANJ**

Prijava sprejema

KOMPAS

KRANJ

BLEJ

JESENICE

do 10. novembra 1967, oziroma, dokler bodo na razpolago prosta mesta.

0894409

SPORED POTOVANJA:

29. november — Odhod iz Kranja ob 6. uri zjutraj in vožnja preko Podkorena, Celovca do Leobna, krajši postanek — nadaljevanje potovanja čez Semmering do Dunaja. Prihod na Dunaj v popoldanskem času in krožni ogled mesta. Namestitve v hotelu in večerja. Nato prisostvovanje operetni predstavi.

30. novembra — Zajtrk. Ob 9. uri drugi del krožne vožnje po Dunaju z ogledom zgodovinskih in kulturnih spomenikov mesta. Kosilo. V popoldanskih urah izlet v Grinzing in na Kahlenberg. Po večerji prisostvovanje koncertu.

1. december — Zajtrk. Prosto za individualne ogleda. Popoldne obisk Pratra ter povratek v domovino s prihodom v Kranj ob 22. uri.

Obisk operete in koncerta:

29. november — Ogled operetne predstave ZEMLJA SMEHLJAJA Franza Lehara v Theater an der Wien. V glavni vlogi nastopa svetovno znani tenorist Di Stefano.

30. november — Koncert Straussovih melodij v dvorani Konzerthaus.

Cena potovanja za osebo je 410 N din.

V ceni je vračunan prevoz z avtobusom, gostinske usluge po sporedu, vstopnice za ogleda in prireditve, stroški organizacije in vodstvo.

Loterija

Poročilo o žrebanju 44. kola srečk, ki je bilo dne 2. novembra 1967.

Srečke s končnicami	so zadele dobitke N din
0	4
30120	604
31170	2004
33670	404
39040	604
1001620	8004
21	6
91991	400
92721	606
0247121	8006
0757021	8006
0912221	100.006
22	6
092	80
462	40
10292	600
17172	400
0206592	10.000
0458162	50.000
03	6
13	8
53	6
47303	1006
1021643	8000
36124	1004
45254	604
51184	404
58714	604
65	6
75	8
09515	400
75705	1000
0433195	10.000
0532905	30.000
16	8
76	6
9266	200
0027366	8000
0964206	8000
27	10
67	8
24447	1000
58967	408
60747	400
0272777	8000
68	10
588	100
07258	600
63228	400
94718	400
89	20
26279	600
55329	400
56159	600
73149	600
0894409	8000

Upravni odbor prehodnega mladinskega doma v Preddvoru pri Kranju razpisuje delovno mesto

vzgojitelja - defektologa

ali PRU s 5-letno prakso.

Samska soba na razpolago.

Hranilnica in posojilnicaEisenkapel
Železna kapla —

Menjalnica. Govorimo slovensko.

Kavo**„Loka“**dobite
v pekarni
Tržič**Transturist****OPOZARJA NA TURISTIČNE IZLETE
MED PRAZNIKI ZA 29. NOVEMBER**

- šestdnevno potovanje po Italiji od 28. novembra do 3. decembra. Cena samo 590 N din
- V Pariz s Simplon-ekspressom od 28. novembra do 3. decembra. Cena samo 590 N din
- Izlet v Budimpešto od 29. novembra do 1. decembra. Cena 310 N din
- V Bolgarijo in Turčijo. Odhod 25. novembra, povratek 2. decembra. Cena 778 N din.

Prijave za vse izlete sprejemajo poslovalnice do 10. novembra. Poslovalnice »Transturista«: Ljubljana, Subičeva 1, tel. 20-316, na Bledu, v Bohinju, Radovljici, Skofji Loki, Domžalah in Piranu.

Izbiramo najboljšega gorenjskega športnika

Ludvik Zajc - letos bolje pripravljen

Malo je slovenskih športnikov in ljubiteljev smučarskega športa, ki ne bi poznali vsaj po imenu Ludvika Zajca. Rodil se je leta 1943 na Jesenicah, je študent III. letnika Visoke šole za telesno kulturo v Ljubljani in član SD Jesenice. Njegove dolgoletne uspehe v smučarskih skokih ni treba posebej poudarjati. Ludvik Zajc je že vrsto let član državne reprezentance in večkratni državni prvak.

V minuli sezoni je bil nekako do sredine sezone v rahli krizi, kljub vsemu pa je na številnih tekmovanjih dosegel nekaj zelo lepih uspehov. Velikokrat pa ga je zapustila tudi športna sreča, in tako ni bilo lahko biti v hudih domači in tuji konkurenci vedno pri vrhu. Na državnem prvenstvu je zasedel drugo mesto, ravno tako tudi na slovenskem. V hudih mednarodnih konkurenci pa se je najbolje plasiral na tradicionalnem tekmovanju v Holmenkolnu, kjer je bil osmi, na največjih skakalnicah sveta v Obersdorfu in Vikersundu pa je bil enajsti oziroma šestnajsti.

Na novo sezono se Ludvik marljivo pripravlja. V skorajšnji zimski sezoni pa se obeta, kot sam pravi, dobra domača konkurenca in predvsem se čuti vedno večji prodor mladih v vrh jugoslovanskega skakalnega športa. Tako bo imel v novi sezoni mnogo težje delo in konkurenco z mladimi skakalci, predvsem mu bodo največji konkurenti Štefančič, Mesec, Dolhar in Smolej, poleg še vedno aktivnih Eržena in Pečarja.

L. Katnik

Gorenjska rokometna liga

Radovljica prva, Krvavec zadnji

Od štirih tekem zadnjega kola v gorenjski rokometni ligi so se tri končale z zmago gostujoče ekipe. Najpomembnejšo zmago je dosegla ekipa Skofje Loke, ki je v Kranju premagala domače rokometarje. Radovljica se je z visoko zmago nad Krvavcem še bolj utrdila na vrhu lestvice in ima tako do spomladni kar tri točke prednosti pred drugouvrščeno Kranjsko goro. V borbi za peto mesto pa je Zabnica doma odpravila Kamnik ter si tako zagotovila peto mesto z enakim številom točk kot novinec v ligi Kamnik. Prvenstvo pa še ni zaključeno, ker v nedeljo ni bilo odigrane tekme Selca : Jesenice. Jeseničani niso dopotovali v Selca zaradi okvare na njihovi-

vem avtobusu. Zaostala tekma zadnjega kola Selca : Jesenice bo odigrana v nedeljo, 5. novembra, v Selcah.

REZULTATI: Kranj B : Skofja Loka 10:14 (3:5), Krvavec : Radovljica 8:32 (4:18), Križe B : Kranjska gora 14:26 (7:13), Zabnica : Kamnik 21:17 (10:12).

LESTVICA:

Radovljica	9	9	0	191:116	18
Kr. gora	9	7	1	169:120	15
Sk. Loka	9	5	1	150:129	11
Selca	8	5	0	106:85	10
Zabnica	9	4	0	171:161	8
Kamnik	9	4	0	164:171	8
Kranj B	9	3	1	121:131	7
Jesenice	8	3	0	144:147	6
Križe B	9	1	1	121:186	3
Krvavec	9	1	0	103:206	2

P. Didič

Pred letno skupščino kranjskih smučarjev
Težave se ponavljajo iz leta v leto

Sezona letnih športov je zdaj pri kraju. Na vrsti bodo odslej razni občni zbori telesno kulturnih organizacij, čez nekaj tednov pa se bo začela zimska sezona. Kot prvi bodo v Kranju med športnimi organizacijami polagali obračun za preteklo sezono smučarji kranjskega Triglava. Ze po tradiciji se bodo zbrali na letnem zborovanju v začetku novembra; občni zbor SK Triglav bo namreč v sredo, 8. novembra.

Na redni letni skupščini se bodo kranjski smučarji kritično pomenili o minuli sezoni, hkrati pa bodo sprejeli program za novo tekmovalno sezono. Pretekla zima je bila dokaj uspešna za kranjski Triglav, najboljše rezultate pa so nedvomno zabeležili skakalci in tekači. Med alpinci ni bilo razen rezultatov Majde Ankele kakšnih posebnih uspehov.

Za novo sezono na snegu

se kranjski smučarji marljivo pripravljajo že od 1. julija dalje, tako da je večina dobro pripravljena na zimo. Se najbolj v redu so potekale priprave pri skakalcih in tekačih. Med alpskimi vozači pa žal še ni čutili večje resnosti predvsem pa, da bi pravočasno pričeli s pripravami na novo tekmovalno sezono. Neresno delo v pripravljalni dobi se mora nujno pokazati na manjših uspe-

hih v tekmovalni sezoni. Kvaliteta kranjskega alpskega smučanja je za zdaj na nizki ravni in jo bo težko v prihodnjih zimah zboljšati. S tako skromnimi sredstvi, kot jih dobi klub od centralnega društva, ne bo možno nikjer dvigniti kvalitete na nekdanji nivo, pa če bi vsa odobrena sredstva za dejavnost investirali za alpske tekmovalce, kajti denar v višini 3,8 milijona S dinarjev bi komaj zadostoval za stroške uporabe raznih žičnic. Vprašanje kritično stroškov žičnice bo treba rešiti nedvomno drugače, saj bodo v nasprotnem primeru morali prenehati s svojo aktivnostjo skakalci in tekači, ki so si v zadnjih letih z velikimi žrtvami ustvarili primerno visoko kvaliteto.

Drugo vprašanje, ki ga bo treba resno načeti na letošnjem občnem zboru, je vprašanje smučarske skakalnice na Gorenji Savi. Sredstva za popravilo sedanje že itak skromne naprave, smučarji ne morejo dobiti nikjer in se pri tem lahko upravičeno vprašujejo, v čem je prioriteta športnih panog v Kranju. To opevano prioriteto je žal zelo malo čutili, čeprav je bilo ob njenem sprejetju na občinski skupščini sklenjeno, da je treba vsem trem prioritetnim športom (atletiki, plavanju in smučanju) v Kranju čimprej zagotoviti osnovne možnosti. Danes pa je po drugi strani jasno, da smučarski skakalci ne bodo mogli vaditi in tekmovali na 45-metrski skakalnici na Gorenji Savi, če v kratkem ne bodo dobili potrebnih sredstev za popravilo, pa čeprav bo dovolj snega.

O vseh teh in še drugih problemih se bodo v sredo resno pomenili smučarji Triglava, saj je nova tekmovalna sezona pred vrati in bo treba v dobrem mesecu dni pred začetkom rednih tekmovanj še precej urediti, če hočejo, da se bo kvaliteta kranjskega alpskega smučanja vsaj malo dvignila in da bodo številni skakalci in tekači ponovili uspehe vsaj iz minule sezone.

J. Javornik

Gorenjska nogometna liga
Ločan pred Kranjem

V zadnjem kolu gorenjske nogometne lige sta bili odigrani le dve tekmi. Obe sta se končali z zmagama domačinov. Kranj je premagal z lahkoto Tržič in ima na lestvici le eno točko manj kot jesenski prvak Ločan ter ima tako spomladni lepo prilogo-

Zvezna hokejska liga na Jesenicah

V letošnji zvezni hokejski ligi bo sodelovalo osem moštev, med njimi seveda tudi dolgoletni državni prvak Jesenice in mlada ekipa Kranjske gore. Prvenstvo se bo začelo 22. novembra in bo trajalo do 5. marca. Tudi v novem prvenstvu ni računati, da bi Jeseničanom kdo resno ogrozil primat, saj po napovedih strokovnjakov še vedno predstavljajo razred zase. Spored tekem za zvezne točke na Jesenicah pa je naslednji:

- 25. november — Kranjska gora : Olimpija
- 9. december — Kranjska gora : Medveščak
- 10. december — Jesenice : Medveščak
- 14. december — Jesenice : Mladost
- 24. december — Jesenice : Olimpija
- 30. december — Jesenice : Kranjska gora
- 7. januar — Jesenice : Beograd
- 9. januar — Kranjska gora : Beograd
- 13. januar — Kranjska gora : Jesenice
- 24. februar — Jesenice : Partizan
- 25. februar — Kranjska gora : Partizan
- 2. marec — Kranjska gora : Crvena zvezda
- 3. marec — Jesenice : Crvena zvezda
- 5. marec — Kranjska gora : Mladost

J. Javornik

nost, da ob koncu prvenstvo zasede prvo mesto, saj bo igral spomladni doma z vodečim Ločanom in tretjeouvrščeno Svobodo iz Senčurja. V tem kolu ni bila odigrana tekma Naklo : Triglav B, kar je vsekakor nešportna poteza nogometašev iz Naklega. Presenečenje pa predstavlja zmaga Lesce nad Svobodo.

REZULTATI: Kranj : Tržič 3:1 (2:1), Lesce : Svoboda 2:0 (0:0), Naklo : Triglav B 0:3 (b. b.).

LESTVICA:

Ločan	6	5	0	1	14:3	10
Kranj	6	4	1	1	14:9	9
Svoboda	6	3	1	2	14:10	7
Lesce	6	3	1	2	9:8	7
Tržič	6	2	1	3	8:12	5
Zelezniki	6	0	3	3	9:13	3
Naklo	6	0	1	5	4:17	1
Triglav B	6	3	0	3	15:23	6

P. Didič

Preddvor prvi brez poraza

Končano je tekmovanje v jesenskem delu prvenstva tudi v drugi gorenjski nogometni ligi. Naslov prvaka so osvojili nogometaši iz Preddvora, ki so le v zadnjem kolu izgubili eno točko. Podbrezje se nepričakovano z visokim rezultatom odpravile Borca, Kropa pa Trboje. Preddvor je zaradi poraza Borca osvojil naslov jesenskega prvaka, kar s tremi točkami prednosti, kar mu bo po vsej priliki zadostovalo za končnega zmagovalca po končanem spomladanskem delu prvenstva.

REZULTATI: Podbrezje : Bora 8:1, Preddvor : Predoslje 1:1, Kropa : Trboje 5:1.

LESTVICA:

Preddvor	7	6	1	0	26:5	13
Borac	7	5	0	2	20:16	10
Podbrezje	7	3	1	3	16:12	7
Kropa	7	3	1	3	11:15	7
Predoslje	7	2	1	4	14:18	5
Trboje	7	0	0	7	5:26	0

P. Didič

Izdaja in tiska CP »Gorenjski tisk« Kranj, Koroska cesta 8. — Naslov uredništva in uprave lista: Kranj, Trg revolucije 1 (stavba občinske skupščine) — Tek. račun pri SDK v Kranju 515-1-135. — Telefoni: redakcija 21-835, 21-860; uprava lista, malooglasna in naročniška služba 22-152 — Naročnina: letna 24.—, polletna 12.— N din. Cena porameznih števk 0,40 N din — Inozemstvo 40,00 N din. — Mali oglasi beseda 0,6 do 1 N din. Naročniki imajo 20% popusta. Neplačanih oglasov ne objavljamo.